ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1879

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 5.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ. .....

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1879

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

Ἀριθ. 171 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐντὸς ἀλλοδαπῆς φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 8 Ἀπριλίου 1879

Σφραγὶς τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπέζης ἐπὶ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου. Χάριν δὲ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς περὶ τῆς Τραπέζης ταύτης: Διὰ ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς 2 φεβρουαρίου 1828 συνεστήθη «Ἐθνικὴ Χρηματιστικὴ Τράπεζα.» Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐνεκρίθη παρὰ τῆς ἐν Ἄργει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, συνεπείᾳ δὲ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης ἐξεδόθη τὴν 3 φεβρουαρίου 1830 ἕτερον ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου ὁρίσαν τὸ κεφάλαιον τῆς Τραπέζης εἰς 6492 μετοχὰς (ἀνὰ 500 φοίνικας ἑκάστην), καὶ τὸν χρόνον τῆς διαρκείας αὐτῆς ἐπὶ πέντε ἔτη, ἤτοι μέχρι τῆς 1 ἀπριλίου 1835. Ἡ Τράπεζα αὕτη μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἔπαυσε τὰς ἐργασίας της, ἤτοι εὐθὺς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κυβερνήτου. Σ. τ. Δ.

*
* *

Ἀρ. 41. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπέζης Ἐπιτροπὴ

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀντώνιον Μ. Ἀντωνόπουλον, εἰς Τεργέστην.

Παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐμετρήθησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν χρηματιστικὴν Τράπεζαν γρόσια πέντε χιλιάδες, ἀρ. 5000, ἀφιερωθέντα παρ' ὑμῶν, τὰ ὁποῖα κατεγράφησαν εἰς τὰς βίβλους τοῦ Ἔθνους, εἰς μνημόσυνον τῆς ἀγαθοεργίας σας. Δεχθῆτε λοιπὸν τὴν παροῦσαν ὡς τεκμήριον τῆς εἰς τοῦτο εὐαρεστήσεως τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπέζης Ἐπιτροπὴ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ
Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ
Γ. ΣΤΑΥΡΟΣ.

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 30 Μαρτίου 1828.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἰδέ σελ. 193.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἐν ᾧ ὁ Πονηρίδης λαλεῖ περισσότερον ἴσως τοῦ δέοντος.

Ὁ Φίξ ἀνεῦρε μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπὶ τῆς προκυμαίας τὸν Πονηρίδην, ὅστις περιεφέρετο ἀσκόπως καὶ ἐθεώρει, διότι δὲν ἐνόμιζεν ὅτι εἶχεν ὑποχρέωσιν καὶ αὐτὸς νὰ μὴ θεωρῇ.

— Λοιπόν, φίλε μου, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Φίξ πλησιάζων, ἐπεθεωρήθη τὸ διαβατήριόν σας;

— Ἄ! σεῖς εἴσθε, κύριε· ἀπήντησεν ὁ γάλλος. Εὐχαριστῶ. Εἴμεθα ἐν τάξει.

— Καὶ περιεργάζεσθε τὸν τόπον;

— Μάλιστα. Ἀλλὰ ἡμεῖς πηγαίνομεν τόσον γρήγορα, ὥστε μοῦ φαίνεται ὅτι ταξειδεύω εἰς τῶνειρόν μου. Εἴμεθα λοιπὸν εἰς τὸ Σουέζ;

— Εἰς τὸ Σουέζ.

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον;

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον, μάλιστα.

— Καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἑπομένως;

— Βέβαια.

— Εἰς τὴν Ἀφρικήν! Ἐπανέλαβεν ὁ Πονηρίδης. Ἀκόμη δὲν τὸ πιστεύω. Φαντασθῆτε, κύριε... Ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ ὑπάγωμεν μακρύτερα ἀπὸ τοὺς Παρισίους, καὶ ὅμως μόλις κατώρθωσα νὰ ἴδω τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν μητρόπολιν ἀπὸ τὰς ἑπτὰ τὸ πρωὶ ἕως τὰς ὀκτὼ καὶ σαράντα λεπτά, μεταξὺ τοῦ βορείου σταθμοῦ καὶ τοῦ σταθμοῦ τῆς Λυών, ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ γυαλιὰ τῆς ἁμάξης, καὶ ἐνῷ ἔβρεχε 'σὰν καταρράκτης. Λυποῦμαι, λυποῦμαι πολύ! Ἤθελα νὰ ξαναΐδω τὰ κοιμητήρια τοῦ Πὲρ-Λασαίζ καὶ τὰ Ἠλύσια.

— Εἴσθε λοιπὸν πολὺ βιαστικοί; ἠρώτησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ.

— Ἐγώ, διόλου· ὁ ἀσθένης μου εἶνε βιαστικός. Ἀλήθεια, πρέπει ν' ἀγοράσω κάλτσαις καὶ ὑποκάμισα. Ἀνεχωρήσαμεν δίχως τίποτε, μόνον μ' ἕνα σάκκον.

— Ἂν θέλετε, νὰ σᾶς ὁδηγήσω εἰς μίαν ἀγοράν, ὅπου θὰ εὕρετε ὅ,τι θέλετε.

— Εἴσθε ἀληθῶς πολὺ εὐγενής, εἶπεν ὁ Πονηρίδης.

Καὶ ἐκίνησαν ἀμφότεροι· ὁ Πονηρίδης ἐλάλει πάντοτε.

— Πρέπει ὅμως νὰ προσέχω, μὴν τύχῃ καὶ δὲν προφθάσω τὸ ἀτμόπλοιον.

— Ἔχετε καιρόν, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, μόλις εἶνε μεσημέρι.

Ὁ Πονηρίδης ἔσυρε τὸ χονδρόν του ὡρολόγιον.

— Καλὲ τί μεσημέρι! ἀνεφώνησεν. Εἶνε ἐννέα καὶ πενήντα δύο λεπτά.

— Τὸ ὡρολόγι σας πηγαίνει ὀπίσω, ὑπέλαβεν ὁ Φίξ.

— Τὸ ὡρολόγι μου! Ὡρολόγι οἰκογενειακόν, ποὺ τὸ ἔχω ἀπὸ τὸν προπάππον μου! Πέντε λεπτὰ τὸν χρόνον κάμνει διαφοράν. Εἶνε σωστὸν χρονόμετρον.

— Ἐννοῶ τί τρέχει, ἀπήντησεν ὁ πράκτωρ. Ἐφυλάξατε τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου, ἡ ὁποία εἶνε δύο περίπου ὧρας ὀπίσω ἀπὸ τὴν ὥραν τοῦ Σουέζ. Πρέπει εἰς κάθε τόπον νὰ κανονίζετε τὸ ὡρολόγι σας.

— Ἐγὼ νὰ πειράξω τὸ ὡρολόγι μου! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης. Ποτέ!

— Πλὴν τότε δὲν θὰ συμφωνῇ μὲ τὸν ἥλιον.

— Τόσον τὸ χειρότερον διὰ τὸν ἥλιον, κύριέ μου. Αὐτὸς θὰ πταίῃ!

Καὶ ὁ χρηστὸς νέος ἀπέθηκε μεγαλοπρεπῶς τὸ ὡρολόγιον εἰς τὸν κόλπον του.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Φίξ τῷ εἶπε:

— Ἐφύγετε λοιπὸν μὲ πολλὴν βίαν ἀπὸ τὸ Λονδῖνον;

— Ἄλλο τίποτε! Τὴν περασμένην τετάρτην, εἰς τὰς ὀκτὼ τὸ βράδυ, ἔρχεται ἔξαφνα ὁ κύριος Φὸγ ἀπὸ τὸν σύλλογόν του, ἔξω ἀπὸ τὸ συνειθισμένον, καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας ἐφεύγαμεν.

— Καὶ ποῦ πηγαίνει ὁ αὐθέντης σου;

— Τραβᾷ ἐμπρός! Κάμνει τὸν γῦρον τοῦ κόσμου.

— Τὸν γῦρον τοῦ κόσμου! ἀνέκραξεν ὁ Φίξ.

— Μάλιστα· εἰς ὀγδοήντα ἡμέρας. Ἐστοιχημάτισε, λέγει· ἀλλά, νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τὸ πιστεύω. Δὲν ἔχει νόημα. Κάτι ἄλλο πρέπει νὰ ἦνε.

— Ἄ! παράξενος ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ κύριος Φὸγ.

— Ἔτσι μοῦ φαίνεται.

— Εἶνε πλούσιος;

— Χωρὶς ἄλλο, καὶ τραβᾷ μαζύ του ἕνα σωρὸν χρήματα εἰς χαρτονομίσματα ὁλοκαίνουργα. Κ' ἐξοδεύει! Ἰδού, παραδείγματος χάριν· ὑπεσχέθη ἀρκετὰ χονδρὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν μηχανικὸν τῆς *Μογγολίας*, ἂν φθάσωμεν πολὺ προτήτερα εἰς τὴν Βομβάην.

— Καὶ τὸν γνωρίζεις πρὸ καιροῦ τὸν αὐθέντην σου;

— Ἐγώ; ἐμβῆκα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὴν ἡμέραν ποὺ ἀνεχωρήσαμεν.

Φαντάζεταί τις εὐκόλως τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀπαντήσεων τούτων ἐπὶ τοῦ ἱκανῶς ἤδη ἐξημμένου πνεύματος τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος.

Ἡ ταχεῖα ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησις, μικρὸν μετὰ τὴν κλοπήν, ἡ παρὰ τοῦ ὑποπτου κομιζομένη μεγάλη χρηματικὴ ποσότης, ἡ πρὸς μακρυνὰς χώρας σπουδή, ἡ πρόφασις παραδόξου στοιχήματος, πάντα ταῦτα ἐπεκύρουν καὶ ἔπρεπε νὰ ἐπικυρώσωσι τὰς ἰδέας τοῦ Φίξ. Κατώρθωσε νὰ εἴπῃ καὶ ἄλλα ὁ γάλλος, καὶ ἀπέκτησε τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ ὑπηρέτης οὐδόλως ἐγνώριζε τὸν κύριόν του, ὅτι οὗτος ἔζη μεμονωμένος ἐν Λονδίνῳ, ὅτι ἐλέγετο πλούσιος χωρὶς νὰ ἦνε γνωστὴ ἡ πηγὴ τοῦ πλούτου του, ὅτι ἦτο ἄνθρωπος μυστηριώδης καὶ ἄλλα πολλά. Συνάμα δ' ἐβεβαιώθη, ὅτι ὁ Φὸγ δὲν ἀπέβαινεν εἰς Σουέζ, ἀλλὰ μετέβαινε πραγματικῶς εἰς Βομβάην.

— Εἶνε μακρὰν ἡ Βομβάη; ἠρώτησεν ὁ Πονηρίδης.

— Ἀρκετὰ μακράν, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος. Ἔχετε ἀκόμη δέκα ἡμερῶν θάλασσαν.

— Καὶ ποῦ πέφτει ἡ Βομβάη;

— Εἰς τὰς Ἰνδίας.

— Εἰς τὴν Ἀσίαν;

— Ἐννοεῖται.

— Διάβολε! Αὐτὸ πολὺ μὲ στενοχωρεῖ, συλλογίζομαι τὸ γάζ...

— Ποῖον γάζ;

— Ποὺ ἐλησμόνησα νὰ σβύσω, καὶ καίει τώρα εἰς λογαριασμόν μου. Θέλω δύο σελίνια κάθε εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, δηλαδὴ ἓξ πέννας περισσότερον ἀπὸ τὸν μισθόν μου, καὶ ἐννοεῖτε, ὅτι ὅσον περισσότερον τραβᾷ τὸ ταξεῖδι...

Ἐννόησεν ὁ Φὶξ περὶ τίνος ἐπρόκειτο; Δὲν εἶνε πιθανόν, διότι δὲν ἤκουε πλέον, καὶ ἀπεφάσιζεν ἤδη τί νὰ πράξῃ. Εἶχον φθάσει ἀμφότεροι εἰς τὴν ἀγοράν· ἀλλ' ὁ Φὶξ ἀφῆκε τὸν σύντροφόν του ν' ἀγοράσῃ τ' ἀναγκαιοῦντα εἰς αὐτόν, τῷ ἐσύστησε νὰ μὴ ὑστερήσῃ τοῦ ἀτμοκινήτου, καὶ ἐπανῆλθε δρομαῖος εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἄγγλου προξένου.

Πεποίθησιν πλέον ἔχων σταθερὰν, εἶχεν ἀναλάβει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀπάθειαν.

— Κύριε, εἶπεν εἰς τὸν πρόξενον, δὲν ἀμφιβάλλω πλέον. Τὸν ἔχω εἰς τὰς χεῖράς μου, τὸν φίλον. Ὑποκρίνεται τὸν μονομανῆ, ὅστις θέλει νὰ κάμῃ τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας.

— Τότε εἶνε τετραπέρατος ἄνθρωπος, ὑπέλαβεν ὁ πρόξενος, καὶ σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Λονδῖνον, ἀφοῦ ἀποπλανήσῃ ὅλας τὰς ἀστυνομίας τῶν δύο κόσμων.

— Θὰ τὸ ἰδοῦμεν αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Φίξ.

— Μήπως ὅμως ἀπατᾶσθε; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ πρόξενος.

— Διόλου.

— Ἀλλὰ διατί λοιπὸν αὐτὸς ὁ κλέπτης ἦθελε καὶ καλὰ νὰ βεβαιώσω διὰ τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὅτι διέβη ἀπὸ τὸ Σουέζ;

— Διατί; Δὲν ἠξεύρω, κύριε πρόξενε, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ἀλλ' ἀκούσατέ με.

Καὶ διηγήθη ἐν ὀλίγοις τὰ κυριώτερα τῆς μετὰ τοῦ Πονηρίδου συνομιλίας του.

— Πραγματικῶς, εἶπεν ὁ πρόξενος, ὅλαι αἱ ἐνδείξεις εἶνε ἐναντίον του. Καὶ τί θὰ κάμετε λοιπόν;

— Θὰ στείλω τηλεγράφημα εἰς τὸ Λονδῖνον, ζητῶν κατεπειγόντως νὰ μοῦ σταλῇ ἔνταλμα συλλήψεως εἰς τὴν Βομβάην, ἔπειτα θὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς τὴν *Μογγολίαν*, θὰ παρακολουθήσω τὸν κλέπτην μου ἕως τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐδάφους, θὰ τὸν πλησιάσω εὐγενῶς μὲ τὸ ἔνταλμα εἰς τὴν χεῖρα, καὶ μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ τραχήλου του.

Ταῦτα εἰπὼν ψυχρότατα ὁ Φίξ, ἀπεχαιρέτισε τὸν πρόξενον, καὶ μετέβη εἰς τὸ τηλεγραφεῖον. Ἐκεῖθεν δὲ ἀπέστειλε πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου τὸ γνωστὸν ἤδη τηλεγράφημα.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Φίξ, κρατῶν τὴν ἐλαφρὰν του ἀποσκευὴν καὶ φέρων ἄλλως ἱκανὸν χρηματικὸν ἐφόδιον, ἐπεβιβάζετο εἰς τὴν *Μογγολίαν*. Μετὰ μικρὸν δὲ τὸ ταχύπλουν διέσχιζεν ὁλοταχῶς τὰ κύματα τῆς Ἐρυθρᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὅπου ἡ Ἐρυθρὰ καὶ ἡ Ἰνδικὴ θάλασσα εὐροοῦσι τὰ σχέδια τοῦ Φιλέα Φόγ.

Τὸ μεταξὺ Ἄδεν καὶ Σουέζ διάστημα εἶνε ἀκριβῶς χιλίων τριακοσίων δέκα μιλίων, καὶ τὰ ἀτμοκίνητα τῆς Ἑταιρίας ὑποχρεοῦνται νὰ διατρέχωσιν αὐτὸ ἐντὸς ἑκατὸν τριάκοντα ὀκτὼ ὡρῶν. Ἀλλ' ἡ *Μογγολία* ἐθέρμαινεν ἀνενδότως, καὶ ἡ πορεία της ἔμελλε βεβαίως νὰ προλάβῃ τὴν τεταγμένην ὥραν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Βρινδησίῳ ἐπιβιβασθέντων κατηυθύνοντο εἰς Ἰνδίας. Οἱ μὲν μετέβαινον εἰς Βομβάην, οἱ δὲ εἰς Καλκούταν, ἀλλὰ διὰ Βομβάης, διότι ἀφ' ἧς ὁ σιδηρόδρομος διασχίζει κατὰ πλάτος πᾶσαν τὴν ἰνδικὴν χερσόνησον, δὲν εἶνε πλέον ἀναγκαῖος ὁ περίπλους τῆς Σεϋλῶνος.

Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Μογγολίας* ἦσαν πολλοὶ ἀνώτεροι δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ἀξιωματικοὶ παντὸς βαθμοῦ. Τούτων δὲ οἱ μὲν ἀνῆκον εἰς τὸν κυρίως βρετανικὸν στρατόν, οἱ δὲ διώκουν ἐγχώρια *σιπαίων* στίφη, καὶ πάντες εἶχον μισθοὺς ἀδροτάτους, ὡς ὅτε κατέβαλλεν αὐτοὺς ἡ Ἑταιρία τῶν Ἰνδιῶν.

Ἦτο λοιπὸν εὐάρεστος ὁ ἐπὶ τῆς *Μογγολίας* βίος, ἐν μέσῳ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων καὶ τινων νέων Ἄγγλων, οἵτινες, ἑκατομμύρια μεθ' ἑαυτῶν φέροντες, ἀπήρχοντο μακρὰν εἰς ἵδρυσιν ἐμπορείων. Ὁ προμηθευτὴς, ἔμπιστος τῆς Ἑταιρίας ὑπάλληλος, καὶ πάρισος τοῦ κυβερνήτου ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἐτέλει μεγαλοπρεπῶς τὸ ἔργον του. Κατὰ τὸ πρόγευμα τῆς πρωΐας, τὸ ἄριστον τῆς δευτέρας ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, τὸ γεῦμα τῆς πέμπτης καὶ ἡμισείας καὶ τὸ δεῖπνον τῆς ὀγδόης αἱ τράπεζαι ἐκάμπτοντο ὑπὸ τὰ νωπὰ κρέατα καὶ τὰς παροψίδας, ἃς ἐχορήγουν τὰ σφαγεῖα καὶ τὰ μαγειρεῖα τοῦ ἀτμοκινήτου. Αἱ ὀλίγαι ἐπιβάτιδες ἤλλασσον ἔνδυμα δὶς τῆς ἡμέρας. Ἐμουσούργουν, καὶ ἐχόρευον μάλιστα, ὁσάκις ἡ θάλασσα τὸ ἐπέτρεπεν.

Ἀλλ' ἡ Ἐρυθρὰ εἶνε ἰδιότροπος καὶ πολλάκις κακή, ὡς πάντες οἱ στενοὶ καὶ μακροὶ κόλποι. Ὁσάκις ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἀπὸ τῆς ἀσιατικῆς ἢ τῆς ἀφρικανικῆς ὄχθης, ἡ *Μογγολία*, μακρὰ ἑλικοκίνητος ἄτρακτος, ἐπλήττετο ἐκ τοῦ πλαγίου καὶ διετοίχειρ φοβερῶς. Αἱ κυρίαι τότε ἠφανίζοντο, τὰ κλειδοκύμβαλα ἐσίγων καὶ κατέπαυον συγχρόνως οἱ χοροὶ καὶ τὰ ᾄσματα. Καὶ ὅμως ἐναντίον τῆς λαίλαπος καὶ τοῦ σάλου, τὸ ἀτμοκίνητον ἐχώρει ταχὺ πρὸς τὸ στενὸν τοῦ Βαβὲλ Μανδέβ, ὠθούμενον ὑπὸ τῆς κραταιᾶς αὐτοῦ μηχανῆς.

Τί ἔπραττεν ἐν τούτοις ὁ Φιλέας Φόγ; Θὰ ὑποθέσῃ τις ἴσως, ὅτι ἀνήσυχος καὶ ἀγωνιῶν, ἀνελογίζετο τὰς ἐμποδιζούσας τὴν πορείαν τοῦ πλοίου μεταβολὰς τοῦ ἀνέμου, τὰ ἄτακτα τοῦ σάλου ἅλματα, ἅτινα ἠπείλουν νὰ βλάψωσι τὴν μηχανήν, καὶ πᾶσαν τέλος δυνατὴν ναυσιβλάβειαν, ἐξ ἧς θὰ ἠναγκάζετο μὲν ἡ *Μογγολία* ν' ἀνακόψῃ τὸν πλοῦν της, θὰ ἐματαιοῦτο δὲ παντελῶς ἡ ἰδία αὐτοῦ ὁδοιπορία.

Οὐδόλως· ἤ, ἂν ἀνελογίζετο ταῦτα πάντα, δὲν ἐφαίνετο κἂν ὅτι τὰ ἐσκέπτετο. Ἦτο πάντοτε ὁ ἀπαθὴς καὶ ἀτάραχος ἑταῖρος τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου, ὃν οὐδὲν τυχαῖον γεγονὸς ἢ ἀτύχημα ἐξέπληττεν ἢ κατέβαλλε. Συνεκινεῖτο ὅσον καὶ τὰ χρονόμετρα τοῦ πλοίου. Οὐδέποτε δ' ἀναβαίνων ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, οὐδεμίαν ἐφαίνετο διάθεσιν ἔχων νὰ θεωρήσῃ τὴν τοσοῦτον πλήρη ἀναμνήσεων Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ τῆς πρώτης ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Οὔτε τὰς περιέργους πόλεις ἀνέβαινε νὰ παρατηρήσῃ δι' ὧν ἦτο κατεσπαρμένη ἡ ἑκατέρωθεν ὄχθη, καὶ ὧν ἡ γραφικὴ καταγραφὴ ἔστιζε πολλάκις τὸν ὁρίζοντα· οὔτε τοὺς κινδύνους κἂν τοῦ Ἀραβικοῦ ἐκείνου κόλπου ἀνελογίζετο, περὶ οὗ μετὰ φρίκης ἐλάλησαν οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι, ὁ Στράβων, ὁ Ἀρριανός, ὁ Ἀρτεμίδωρος καὶ ὁ Ἐδρίσης, καὶ ὃν οὐδέποτε διέπλεον ἄλλοτε οἱ ναυτιλλόμενοι χωρὶς ἱλαστηρίων σπονδῶν.

Τί λοιπὸν ἔπραττεν ὁ παράδοξος ἐκεῖνος ἀνήρ, φυλακισμένος ἐντὸς τῆς *Μογγολίας*; Ἐν πρώτοις ἔτρωγε τετράκις τῆς ἡμέρας, χωρὶς οἱοσδήποτε τοῦ πλοίου σάλος νὰ ταράττῃ τὴν θαυμασίαν του μηχανήν. Εἶτα δὲ ἔπαιζεν οὐίστ.

Μάλιστα! Εἶχεν εὕρει συμπαίκτορας ἐμμανεῖς ὡς αὐτός· εἰσπράκτορά τινα, μεταβαίνοντα εἰς τὴν ἐν Γόᾳ θέσιν του, τὸν αἰδεσιμώτατον ἱερέα Δέκιμον Σμίθ, ἐπανερχόμενον εἰς Βομβάην, καὶ ὑποστράτηγόν τινα τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, ἐπιστρέφοντα εἰς τὸ ἐν Βενάρες σῶμά του. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἐπιβάται εἶχον ὅσην καὶ ὁ κ. Φὸγ μανίαν πρὸς τὸ οὐίστ, καὶ ἔπαιζον ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους, σιωπηλοὶ ὡς ἐκεῖνος.

Ὡς πρὸς τὸν Πονηρίδην, ἡ ναυτία τῷ ἦτο ἄγνωστος, καὶ, κατέχων μικρόν τινα κατὰ τὴν

πρώραν θάλαμον, ἔτρωγεν ἐπίσης εὐσυνειδήτως. Πρέπει δὲ νὰ ῥηθῇ, ὅτι ἡ περιοδεία αὕτη, οὕτω γινομένη, δὲν τὸν δυσηρέστει πλέον. Ὑποταχθεὶς εἰς τὴν μοῖραν, καλῶς δὲ τρεφόμενος καὶ κατοικῶν, ἔβλεπε τόπους ἀγνώστους, καὶ ἔτρεφεν ἄλλως τὴν ἐνδόμυχον ἐλπίδα, ὅτι πᾶσα ἐκείνη ἡ ἰδιοτροπία ἤθελε καταλήξει εἰς τὴν Βομβάην.

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀπὸ τοῦ Σουὲζ ἀναχωρήσεως, 29 ὀκτωβρίου, μετὰ πολλῆς αὐτοῦ εὐχαριστήσεως ἀπήντησεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τὸν ὑποχρεωτικὸν ἐκεῖνον κύριον, εἰς ὃν εἶχεν ἀποταθῆ ἀποβιβαζόμενος ἐν Αἰγύπτῳ.

— Δὲν ἀπατῶμαι, εἶπε, πλησιάζων καὶ μειδιῶν ἐρασμίως, σεῖς εἶσθε, κύριε, ὅστις εἴχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ κάμετε τὸν ὁδηγὸν εἰς τὸ Σουέζ.

— Ἀληθεια! σὲ ἀναγνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, εἶσαι ὁ ὑπηρέτης τοῦ ἰδιοτρόπου ἐκείνου Ἄγγλου...

— Μάλιστα, κύριε...

— Φίξ.

— Κύριε Φίξ, ἐπανέλαβεν ὁ Πονηρίδης. Χαίρω πολὺ ὅτι εἴμεθα συνταξειδιῶται. Καὶ ποῦ πηγαίνετε;

— Εἰς τὴν Βομβάην, ὅπως καὶ σεῖς.

— Λαμπρά! Ἐκάματε ἄλλοτε αὐτὸ τὸ ταξείδι;

— Πολλάκις, ἀπήντησεν ὁ Φίξ. Εἶμαι πράκτωρ τῆς Ἑταιρίας.

— Τότε λοιπὸν γνωρίζετε τὰς Ἰνδίας;

— Αἴ... βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Φίξ, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ προχωρήσῃ πέραν τοῦ δέοντος.

— Καί... εἶνε περίεργοι αὐταὶ αἱ Ἰνδίαι;

— Ὦ πολὺ περίεργοι. Τζαμιά, μιναρέδες, ἐκκλησίαις, παγόδαι, φακίραι, τίγρεις, φεῖδια μεγάλα, βαγιαδέραι... ἀπ' ὅλα αὐτά! Θὰ ἔχετε πιστεύω τὸν καιρὸν νὰ περιέλθετε κάπως τὸν τόπον.

— Τὸ ἐλπίζω, κύριε Φίξ. Ἐννοεῖτε, ὅτι ἄνθρωπος μὲ τὰ σωστά του δὲν ἠμπορεῖ αἰωνίως νὰ πηδᾷ ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιον εἰς τὸν σιδηρόδρομον, καὶ ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, μὲ τὴν πρόφασιν τάχα νὰ γυρίσῃ τὸν κόσμον εἰς ὀγδοήντα ἡμέρας. Ἀδύνατον. Ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία θὰ τελειώσῃ χωρὶς ἄλλο εἰς τὴν Βομβάην.

— Καὶ εἶνε καλὰ ὁ κύριος Φόγ; ἠρώτησεν ὁ Φίξ ἀφελέστατα.

— Ἐξαίρετα, κύριε Φίξ. Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον. Τρώγω σὰν πεινασμένος λύκος. Εἶνε ὁ ἀὴρ τῆς θαλάσσης, βλέπετε.

— Καὶ ὁ κύριός σου... δὲν ἀναβαίνει, βλέπω, εἰς τὸ κατάστρωμα...

— Ποτέ. Δὲν εἶνε περίεργος.

— Ξεύρεις, φίλε μου Πονηρίδη, ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τοῦ στοιχήματος ἠμπορεῖ νὰ κρύπτῃ καμμίαν μυστικὴν ἀποστολήν... διπλωματικήν, παραδείγματος χάριν;

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε Φίξ· δὲν ἠξεύρω τίποτε, κ' ἔδιδα κάτι τί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ τὸ μάθω.

Ἀπὸ τῆς συναντήσεως ταύτης πολλάκις συνδιελέχθησαν ὁ Φίξ καὶ ὁ Πονηρίδης. Ὁ τῆς ἀστυνομίας πράκτωρ ἐπεθύμει μεγάλως νὰ οἰκειωθῇ τὸν ὑπηρέτην τοῦ κυρίου Φόγ, ὅπως ὠφεληθῇ ἐν ἀνάγκῃ ἐκ τῆς σχέσεως ταύτης. Τῷ προσέφερε λοιπὸν πολλάκις, ἐν τῷ κυλικείῳ τῆς *Μογγολίας* ποτήριον ζύθου ἢ βίσκυ, ὅπερ ὁ χρηστὸς νέος ἐδέχετο χωρὶς δυσκολίας καὶ ἀνταπέδιδε μάλιστα, ἵνα μὴ φανῇ καθυστερῶν, θεωρῶν ἄλλως τὸν Φίξ ὡς ἐντιμότατον εὐπατρίδην.

Ἐν τούτοις τὸ ἀτμοκίνητον προυχώρει ταχέως. Τὴν 13 ἐφάνη ἡ Μόκα, περιβαλλομένη τὰ ἠρειπιωμένα της τείχη, ὧν ὑπεράνω ἐχλόαζον μεμονωμένοι τινες φοίνικες. Μακρὰν δὲ εἰς τὸ βάθος ἀνελλίσσοντο εὐρεῖαι καφεφυτεῖαι. Ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὴν περίφημον ἐκείνην πόλιν, ἔκρινε δὲ μάλιστα ὅτι τὰ κυκλικά της τείχη καὶ ἡμίπτωτόν τι φρούριον, ὅπερ προσέκειτο εἰς αὐτὰ δίκην λαβῆς, παρεῖχον αὐτῇ μεγίστην ὁμοιότητα εἰς ὑπερμεγέθη κυαθίσκον.

Τὴν ἑπομένην νύκτα ἡ *Μογγολία* διέβη τὸ στενὸν τοῦ Βαβὲλ-Μανδέβ, οὗτινος τὸ ἀραβικὸν ὄνομα σημαίνει Πύλην Δακρύων, τὴν ἐπαύριον δέ, 14, προσωρμίζετο εἰς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τοῦ ὅρμου τοῦ Ἄδεν, ὅθεν ἔμελλε νὰ προμηθευθῇ ἄνθρακας.

Μέγα καὶ σπουδαῖον εἶνε ζήτημα ὁ ἐπισιτισμὸς οὗτος τῆς καμίνου τῶν ἀτμοκινήτων, τοσοῦτον μακρὰν τῶν κέντρων τῆς παραγωγῆς. Μόνης τῆς Ἰνδικῆς Ἑταιρίας ἡ ἐτησία ἐπὶ τούτῳ δαπάνη ἀνέρχεται εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας λιρῶν. Ἐδέησε πρὸς τοῦτο νὰ ἱδρυθῶσιν ἀποθῆκαι εἰς πλείστους λιμένας, ἡ δὲ τιμὴ τοῦ λιθάνθρακος κατὰ τὰς μεμακρυσμένας ἐκείνας θαλάσσας φθάνει τὰ ὀγδοήκοντα φράγκα κατὰ τόνον.

Ἡ *Μογγολία* εἶχεν ἔτι νὰ διατρέξῃ χίλια ἑξακόσια μίλια μέχρι Βομβάης, καὶ ἔμελλε νὰ μείνῃ τέσσαρας ὥρας ἐν Ἄδεν, ὅπως πληρώσῃ τὰς ἀνθρακοθήκας της. Ἀλλ' ἡ βραδύτης αὕτη, προλελογισμένη ἄλλως, κατ' οὐδὲν ἐτάρασσε τὸ πρόγραμμα τοῦ Φιλέα Φόγ· διότι ἡ *Μογγολία* ἀντὶ νὰ φθάσῃ εἰς Ἄδεν τὴν πρωΐαν τῆς 15 ὀκτωβρίου ἔφθανε τὴν ἑσπέραν τῆς δεκάτης τετάρτης. Ὑπῆρχε λοιπὸν κέρδος δεκαπέντε ὡρῶν.

Ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ ὑπηρέτης του ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηράν. Ὁ εὐπατρίδης ἤθελε νὰ θεωρήσῃ τὸ διαβατήριόν του· ὁ δὲ Φίξ ἀπαρατήρητος τὸν ἠκολούθησε. Τῆς ἐπιθεωρήσεως γενομένης, ἐπέστρεψεν ὁ Φιλέας εἰς τὸ πλοῖον, ὅπως ἀναλάβῃ τὸ διακοπὲν ὀυίστ.

Ὁ Πονηρίδης ὅμως περιεπλανήθη κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους ἐκείνου Σομανλίδων, Βανιάνων, Παρσιδῶν, Ἰουδαίων, Ἀράβων καὶ Εὐρωπαίων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς εἰκοσιπέντε χιλιάδας κατοίκων τοῦ Ἄδεν. Ἐθαύμασε τὰ ὀχυρώματα τῆς πόλεως, ἅτινα καθιστῶσιν αὐτὴν Γάδειρα τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης, καὶ τὰς μεγαλοπρεπεῖς δεξαμενάς, ὅπου εἰργάζοντο ἔτι οἱ ἄγγλοι μηχανικοί, δισχίλια ἔτη μετὰ τοὺς μηχανικοὺς τοῦ βασιλέως Σολομῶντος.

— Περίεργα, περίεργα πράγματα! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πονηρίδης, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Βλέπω ὅτι δὲν εἶνε ἄσχημον νὰ περιοδεύῃ κανείς, ἂν θέλῃ νὰ ἴδῃ νέα πράγματα.

Τὴν ἕκτην ἑσπερινὴν ὥραν ἡ *Μογγολία* ἔπλητε διὰ τῶν πτερύγων τῆς ἕλικός της τὰ ὕδατα τοῦ ὅρμου τοῦ Ἄδεν, καὶ ἀνήγετο μετὰ μικρὸν εἰς τὴν ἰνδικὴν θάλασσαν. Ἑκατὸν ἑξήκοντα ὀκτὼ ὧραι τῇ παρεῖχοντο, ὅπως διανύσῃ τὸν μεταξὺ Ἄδεν καὶ Βομβάης πλοῦν. Ἀλλ' ἡ ἰνδικὴ θάλασσα ὑπῆρξεν εὔνους εἰς αὐτήν. Ὁ ἄνεμος ἔπνεε σταθερῶς βορειοδυτικός, καὶ τὰ ἱστία ἐπῆλθον ἐπίκουρα τοῦ ἀτμοῦ.

Τὸ πλοῖον, ἰσχυρότερον ὠθούμενον, ἐκλονεῖτο ὀλιγώτερον, αἱ δ' ἐπιβάτιδες, νεαραὶ ἐσθῆτας φέρουσαι, ἀνεφάνησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ἤρχισαν πάλιν οἱ χοροὶ καὶ τὰ ᾄσματα.

Οὕτως ὁ διάπλους ἀπέβη κάλλιστος, καὶ ὁ Πονηρίδης ἦτο καταγοητευμένος ἀπὸ τὸν ἐράσμιον συμπλωτῆρα Φίξ, ὃν εἶχε φιλοδωρήσει αὐτῷ ἡ τύχη.

Τὴν κυριακήν, 20 ὀκτωβρίου, περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐφάνη ἡ ἰνδικὴ παραλία. Μετὰ δύο δὲ ὥρας ὁ πλοηγὸς ἐπέβαινε τῆς *Μογγολίας*.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος ἁρμονικὴ σειρὰ λόφων διεγράφετο ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ· μετ' ὀλίγον δὲ οἱ σκέποντες τὴν πόλιν φοινικῶνες ἐφάνησαν ζωηρότερον. Τὸ ἀτμοκίνητον εἰσεχώρησεν εἰς τὸν ὅρμον, ὃν ἀποτελοῦσιν αἱ νῆσοι Σαλσέττη, Κολάβα, Ἔλεφαντις καὶ Βύτχερ, καὶ κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν προσωρμίζετο εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς Βομβάης.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐτελείωνε τότε τὸ τριακοστὸν τρίτον *ρόβερ* τῆς ἡμέρας, καὶ χάρις εἰς τὴν δεξιότητα αὐτοῦ καὶ τοῦ συντρόφου του, ἔκλεισε τὸ τελευταῖον παιγνίδιον διὰ μεγαλοπρεποῦς *σλέμ*.

Ἡ *Μογγολία* ὤφειλε νὰ φθάσῃ εἰς Βομβάην τὴν 22 ὀκτωβρίου. Καταπλεύσασα δὲ τὴν 20, παρεῖχε κέρδος δύο ἡμερῶν εἰς τὸν Φιλέαν Φόγ, ἃς οὗτος ἀνέγραψε μεθοδικῶς ἐπὶ τοῦ δρομολογίου του εἰς τὴν στήλην τῶν κερδῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ὅπου ὁ Πονηρίδης χάνει εὐτυχῶς μόνον τὰ ὑποδήματά του.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ Ἰνδία, τὸ μέγα αὐτὸ ἀνεστραμμένον τρίγωνον, οὗτινος κεῖται πρὸς βορρᾶν ἡ βάσις καὶ πρὸς νότον ἡ κορυφή, περιλαμβάνει ἐπιφάνειαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου καὶ τετρακοσίων χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων, ἐφ' ὧν ἀνομοίως ὑπάρχουσι διεσπαρμένα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἥτις ἀσκεῖ πραγματικὴν δεσποτείαν ἐφ' ἱκανοῦ μέρους τῆς ἀπείρου ταύτης χώρας, ἔχει γενικὸν κυβερνήτην εἰς Καλκούταν, κυβερνήτας εἰς Μαδράς, Βομβάην καὶ Βεγγάλην καὶ ἀντικυβερνήτην εἰς Ἄγραν.

Ἀλλ' ἡ κυρίως ἀγγλικὴ Ἰνδία περιλαμβάνει μόνον ἐπιφάνειαν ἑπτακοσίων χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων καὶ πληθυσμὸν ἑκατὸν μέχρις ἑκατὸν δέκα ἑκατομμυρίων κατοίκων. Ἐκ τούτου καὶ μόνου καταφαίνεται, ὅτι πολὺ τῆς χώρας μέρος διαφεύγει ἔτι τὴν κυριαρχίαν τῆς βασιλίσσης· πολλοὶ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἡγεμόνων, ἄγριοι καὶ φοβεροί, διατηροῦσιν ἔτι ἀπόλυτον τὴν ἰνδικὴν ἀνεξαρτησίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1756, ὅτε καθιδρύθη ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως τοῦ Μαδρὰς τὸ πρῶτον ἀγγλικὸν κατάστημα, μέχρι τοῦ ἔτους καθ' ὃ ἐξερράγη ἡ μεγάλη τῶν Σιπαίων ἐπανάστασις, ἡ διάσημος τῶν Ἰνδιῶν Ἑταιρία ὑπῆρξε πανίσχυρος. Προσήρτα βαθμηδὸν τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ἃς ἠγόραζε παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἡγεμόνων ἀντὶ ἐτησίων χορηγημάτων, ἅτινα οὐδόλως ἢ ἀτελῶς κατέβαλλε, καὶ διώριζεν αὐτὴ τόν τε γενικὸν κυβερνήτην καὶ πάντας τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους. Σήμερον ὅμως δὲν ὑπάρχει πλέον, καὶ αἱ κατὰ τὰς Ἰνδίας ἀγγλικαὶ κτήσεις ὑπάγονται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀγγλικὸν στέμμα.

Οὕτω δὲ ὁσημέραι μεταβάλλονται τό τε ἐξωτερικόν, καὶ τὰ ἤθη καὶ αἱ ἐθνογραφικαὶ διαιρέσεις τῆς χερσονήσου. Ἄλλοτε ὡδοιπόρουν ἐπ' αὐτῆς διὰ τῶν ἀρχαίων μέσων μεταφορᾶς· πεζῇ καὶ ἔφιπποι, διὰ χειραμαξῶν καὶ φορείων, ἐφ' ἁμαξίων ἢ καὶ ἀχθοφόρων. Σήμερον ὅμως ἀτμοκίνητα ταχύπλοα διατρέχουσι τὸν Ἰνδὸν καὶ τὸν Γάγγην, σιδηρόδρομος δέ, διασχίζων κατὰ πλάτος ὁλόκληρον τὴν Ἰνδικὴν καὶ διακλαδούμενος ἑκατέρωθεν, ἐβράχυνεν εἰς τρεῖς μόνας ἡμέρας τὴν ἀπὸ τῆς Βομβάης ἀπόστασιν τῆς Καλκούτης. Ἡ τροχιὰ τοῦ σιδηροδρόμου τούτου δὲν διατέμνει κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν τὴν Ἰνδικήν. Τὸ κατ' εὐθεῖαν μεταξὺ τῶν δύο πόλεων διάστημα εἶνε χιλίων ἑκατὸν μιλίων, μετρίας δὲ μόνον ταχύτητος ἁμαξοστοιχίαι ἤθελον διατρέξει αὐτὸ εἰς ὀλιγώτερον χρόνον τῶν τριῶν ἡμερῶν· τὴν ἀπόστασιν ὅμως ταύτην αὐξάνει κατὰ τὸ ἓν τρίτον ἡ ἀπόκλισις τοῦ σιδηροδρόμου, προχωροῦντος μέχρις Ἀλλαχαβάδ, εἰς τὰ βόρεια τῆς χερσονήσου.

Ἰδοὺ δὲ κατὰ τὰ κυριώτατα ἡ τροχιὰ τοῦ «Μεγάλου Ἰνδικοῦ σιδηροδρόμου.» Καταλεί-

πουσα τὴν νῆσον τῆς Βομβάης, διατρέχει τὴν Σαλσέττην, μεταβαίνει εἰς τὴν ἤπειρον ἀπέναντι τοῦ Ταννάχ, ὑπερπηδᾷ τὸν ζυγὸν τῶν Δυτικῶν Κλιμάκων, προβαίνει βορειανατολικῶς μέχρι τοῦ Βουργαμπούρ, διασχίζει τὴν σχεδὸν ἀνεξάρτητον χώραν τοῦ Βουνδελκούνδ, καὶ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Ἀλλαχαβάδ· κάμπτουσα δ' ἐκεῖθεν πρὸς ἀνατολάς, συναντᾷ τὸν Γάγγην ἐν Βεναρές, ἀπομακρύνεται πως αὐτοῦ καὶ καταβαίνουσα πάλιν νοτιοανατολικῶς διὰ τοῦ Βουρδιβὰν καὶ τῆς γαλλικῆς πόλεως τῆς Σανδερναγώρ, ἀπολήγει εἰς Καλκούταν.

Τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἑσπέρας ἀπεβιβάσθησαν εἰς Βομβάην οἱ ἐπιβάται τῆς *Μογγολίας*, ἡ δὲ ἀμαξοστοιχία τῆς Καλκούτης ἀνεχώρει τὴν ὀγδόην ἀκριβῶς.

Ὁ κ. Φὸγ ἑπομένως ἀπεχαιρέτισε τοὺς συμπαίκτοράς του, κατέλιπε τὸ ἀτμόπλοιον, παρήγγειλε λεπτομερῶς ἀγοράς τινας εἰς τὸν ὑπηρέτην του, συνιστῶν αὐτῷ ῥητῶς νὰ εὑρεθῇ πρὸ τῆς ὀγδόης ὥρας εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ διὰ τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ βήματος, ὅπερ ἐσήμαινεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δευτερόλεπτα, ὡς τὸ ἐκκρεμὲς ἀστρονομικοῦ ὡρολογίου, κατηυθύνθη εἰς τὸ γραφεῖον τῶν διαβατηρίων.

Οὕτως οὐδὲν τῶν θαυμασίων τῆς Βομβάης ἐσκέπτετο νὰ ἴδῃ, οὔτε τὸ δημαρχεῖόν της, οὔτε τὴν μεγαλοπρεπῆ βιβλιοθήκην, οὔτε τὰ φρούρια, οὔτε τὰ νεώρια, οὔτε τὴν ἀγορὰν τοῦ βάμβακος, οὔτε τὰ ἐμπορεῖα, οὔτε τὰ τεμένη, τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρμενικὰς ἐκκλησίας, οὔτε τὴν λαμπρὰν παγόδαν τοῦ Μαλεβάρ, τὴν ὑπὸ δύο ἀκταγώνων πύργων κοσμουμένην. Δὲν ἔμελλε νὰ θεωρήσῃ τῆς Ἐλεφαντίδος τὰ ἀριστουργήματα, οὐδὲ τὰ μυστηριώδη της ὑπόγεια, τὰ πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τοῦ λιμένος κρυπτόμενα, οὔτε τὰ σπήλαια τῆς νήσου Σαλσέττης, τὰ θαυμαστὰ ἐκεῖνα λείψανα τῆς βουδαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Οὐδὲν ἐξ αὐτῶν! Ἐξελθὼν τοῦ γραφείου τῶν διαβατηρίων ὁ Φιλέας Φὸγ μετέβη ἡσύχως εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν, καὶ διέταξε νὰ τῷ παρατεθῇ γεῦμα. Μεταξὺ δὲ ἄλλων φαγητῶν ὁ ξενοδόχος ἐνόμισε καθῆκόν του νὰ τῷ συστήσῃ μαγείρευμά τι κονίκλου, θαυμάσιον, ὡς ἔλεγεν.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἔφαγεν εὐσυνειδήτως τὸ παρατεθέν, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τοῦ ἐμβάμματος τὴν δριμύτητα, οὐδόλως ηὐχαριστήθη ἐκ τοῦ παρασκευάσματος.

Καλέσας δὲ τὸν ξενοδόχον,

— Κύριε, τῷ εἶπεν, ἀτενῶς αὐτὸν βλέπων, εἶνε κουνέλι αὐτό;

— Μάλιστα, μυλόρδε, ἀπεκρίθη ἀναιδῶς ἐκεῖνος, κουνέλι καὶ ἀπὸ τὰ τρυφερώτερα.

— Ὅταν τὸ ἔσφαξες δὲν ἐνιαούρισε;

— Νά νιαουρίσῃ; Ὤ, μυλόρδε, σᾶς ὁρκίζομαι...

— Κύριε ξενοδόχε, ὑπέλαβεν ἀπαθῶς ὁ Φὸγ, μὴν ὁρκίζεσαι, ἀλλὰ μάθε τὸ ἑξῆς. Ἄλλοτε εἰς τὰς Ἰνδίας οἱ γάτοι ἐθεωροῦντο ἱερὰ ζῶα. Ἦτο καλὸς καιρὸς ἐκεῖνος!

— Διὰ τοὺς γάτους, μυλόρδε;

— Ἴσως καὶ διὰ τοὺς ὁδοιπόρους.

Ταῦτα δὲ παρατηρήσας ὁ κ. Φὸγ, ἐξηκολούθησεν ἡσύχως γευματίζων.

Στιγμάς τινας μετ' αὐτὸν ἀπέβη τῆς *Μογγολίας* καὶ ὁ πράκτωρ Φίξ, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας ἐν Βομβάῃ. Καταδείξας δὲ τὴν ἰδιότητά του, τὴν ἀνατεθειμένην αὐτῷ ἀποστολήν, καὶ τὴν θέσιν του ἀπέναντι τοῦ ὑποτιθεμένου ἐνόχου τῆς κλοπῆς, ἠρώτησεν ἂν εἶχε ληφθῇ ἐκ Λονδίνου ἔνταλμα συλλήψεως. Οὐδὲν ὅμως εἶχε ληφθῆ· οὐδὲ ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἄλλως τὸ ἔνταλμα, ἀφοῦ ἀπεστέλλετο κατόπιν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ κ. Φὸγ.

Μεγάλως ἐκ τούτου δυσθυμήσας ὁ Φίξ, ἐζήτησε παρὰ τοῦ διευθυντοῦ διαταγὴν συλλήψεως τοῦ Φὸγ, ἀλλ' ὁ διευθυντὴς ἠρνήθη. Τὸ ζήτημα ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἀστυνομικῆς διοικήσεως, αὕτη δὲ μόνη ἠδύνατο νὰ ἐκδώσῃ συλλήψεως ἔνταλμα. Τὴν αὐστηρότητα ταύτην καὶ τὴν ἀνένδοτον τῆς νομιμότητος τήρησιν ἐξηγοῦσι πληρέστατα τὰ ἀγγλικὰ ἤθη, ἅτινα οὐδεμίαν κατὰ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ἀνέχονται αὐθαιρεσίαν.

Ὁ Φὶξ δὲν ἐπέμεινεν, ἐννοήσας ὅτι ὤφειλε νὰ ἐγκαρτερήσῃ ἀναμένων τὸ ἔνταλμά του. Ἀπεφάσισεν ὅμως νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀνεπιτήρητον τὸν παμπόνηρον κλέπτην, ἐφ' ὅσον οὗτος ἤθελε διαμείνει ἐν Βομβάῃ. Οὐδεμίαν δὲ ἀμφιβολίαν εἶχεν, ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ ἤθελε διαμείνει ἐν αὐτῇ, ὅπερ ὡς γνωστὸν ἐφρόνει καὶ ὁ Πονηρίδης, καὶ ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἤθελε καταφθάσει τὸ τῆς συλλήψεως ἔνταλμα.

Μετὰ τὰς τελευταίας ὅμως παραγγελίας, ἃς ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀποβάντος κυρίου του, ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἐννοήσει, ὅτι καὶ ἐν Βομβάῃ θὰ ἐγίνετο ὅ,τι ἐν Σουὲζ καὶ ἐν Παρισίοις, ὅτι ἡ περιοδεία των δὲν ἔληγεν ἐκεῖ, καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ μέχρι Καλκούτης, ἴσως καὶ περαιτέρω. Ἤρχιζε δὲ διαπορούμενος, μήτοι ἀληθῶς ἦτο σπουδαῖον τὸ στοίχημα ἐκεῖνο, καὶ παρέσυρεν ἑπομένως ἡ μοῖρα αὐτόν, τὸν θέλοντα νὰ ζήσῃ ἐν ἡσυχίᾳ, εἰς περιοδείαν τῆς γῆς ἐν ὀγδοήκοντα ἡμέραις.

Ἐν τούτοις, ἀγοράσας ὑποκάμισά τινα καὶ ζεύγη περισκελίδων, περιεφέρετο διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Βομβάης. Μέγα πλῆθος λαοῦ ἐπλήρου αὐτάς, καὶ μεταξὺ εὐρωπαίων παντοίας ἐθνικότητος διεκρίνοντο οἱ κωνικοὶ πῖλοι τῶν Περσῶν, τῶν Βουνυῶν αἱ στρογγύλαι κιδάρεις, τῶν Σινδῶν οἱ τετράγωνοι σκοῦφοι, οἱ μακροὶ τῶν Ἀρμενίων κάνδεις καὶ αἱ μελαναὶ μίτραι τῶν Παρσιδῶν. Ἐτέλουν δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἑορτὴν οἱ Παρσίδαι οὗτοι ἢ Γουέβροι, οἱ κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονοι τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ζωροάστρου, οἱ ἐργατικώτεροι, μᾶλλον πεπολιτισμένοι, νομιμονέστεροι καὶ αὐστηρότεροι τῶν Ἰνδῶν, εἰς οὓς καὶ ἀνήκουσι σήμερον οἱ πλούσιοι ἐγχώριοι ἔμποροι τῆς Βομβάης. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπανηγύριζον εἶδός τι θρησκευτικῶν κρονίων, διὰ πομπῶν καὶ ἀγαλλιάσεων, ὧν μετεῖχον βαϋαδέραι, φέρουσαι ῥοδόχρους λεπτοϋφεῖς ἐσθῆτας, πεποικιλμένας διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὀρχούμεναι θαυμασίως ἀλλὰ καὶ κοσμίως συνάμα πρὸς τὸν ἦχον τῆς λύρας καὶ τὸν κρότον τῶν τυμπάνων.

Περιττὸν βεβαίως νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει περιέργως τὴν παράδοξον ἐκείνην τελετήν, διαστέλλων ὑπερμέτρως τὰ ὦτα καὶ τὰ ὄμματα, ἵνα βλέπῃ καὶ ἀκούῃ, καὶ ὅτι τὸ ἦθος αὐτοῦ καὶ ἡ φυσιογνωμία κατήλεγχον χάραν πρώτης ποιότητος.

Δυστυχῶς ὅμως δι' αὐτὸν καὶ τὸν κύριόν του, οὐτινος ὀλίγου δεῖν διεκινδύνευε τὴν ἐπιτυχίαν, ἡ περιέργειά του παρέσυρεν αὐτὸν πέραν τοῦ δέοντος.

Οὕτως, ἀφοῦ ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησεν ἐπὶ μικρὸν τὴν παροδικὴν ἐκείνην ἀπόκρεω, κατηυθύνετο πρὸς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν, ὅτε, παρεχόμενος πρὸ τῆς θαυμαστῆς Παγόδας τοῦ Μαλεβάρ, ὠρέχθη ἀτυχῶς νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἐσωτερικόν της.

Ἠγνόει δὲ δύο τινά· πρῶτον μέν, ὅτι ἡ εἴσοδος παγοδῶν τινων ἰνδικῶν εἶνε ῥητῶς ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς χριστιανούς, εἶτα δέ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ πιστοὶ ὀφείλουσι νὰ εἰσέρχωνται γυμνόποδες ἐντὸς αὐτῶν. Παρατηρητέον ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἐκ πολιτικῆς φρονήσεως ὁρμωμένη, σεβομένη δὲ καὶ καθιστῶσα σεβαστὴν τὴν ἐγχώριον θρησκείαν, καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς μηδαμινοτάτας λεπτομερείας της, τιμωρεῖ αὐστηρότατα τοὺς παραβαίνοντας τοὺς θρησκευτικοὺς τῶν ἐγχωρίων νόμους.

Εἰσελθὼν ὁ Πονηρίδης ἐντὸς τῆς παγόδας, ἄκακος ὡς ἁπλοῦς περιηγητής, ἐθαύμαζε τὰ ἀπαστράπτοντα βραχμανικὰ της κοσμήματα, ὅτε ἀνετράπη αἴφνης ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους. Τρεῖς ἱερεῖς, φλογοβόλον ἔχοντες τὸ βλέμμα, ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ, τοῦ ἀφῆρεσαν τὰ ὑποδήματα καὶ τὰ περιπόδια, καὶ ἤρξαντο ξυλοκοποῦντες αὐτὸν καὶ ἀγρίως κραυγάζοντες.

Ὁ γάλλος, ῥωμαλέος καὶ εὐκίνητος, ἀνηγέρθη ταχέως, ἀνέτρεψε διὰ πυγμῶν καὶ λακτισμάτων δύο τῶν ἐναντίων του, ὧν περιέπλεξαν τοὺς πόδας αἱ μακραὶ των ἐσθῆτες, καὶ ὁρμήσας ταχύτατα ἔξω τῆς παγόδας, ἐμακρύνθη ἐντὸς ὀλίγου τοῦ τρίτου Ἰνδοῦ, ὅστις εἶχε τραπῆ εἰς καταδίωξίν του συναγείρων τὸν ὄχλον.

Τὴν ὀγδόην δὲ ὥραν παρὰ πέντε λεπτά, ἤτοι ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ἁμαξοστοιχίας, ἔφθανεν ὁ Πονηρίδης εἰς τὸν σταθμόν, ἀσκεπὴς καὶ γυμνόπους, ἀπολέσας ἐν τῷ θορύβῳ τὸ περιέχον τὰς ἀγοράς του δέμα.

Ὁ Φὶξ ἦτο ἤδη ἐκεῖ, περιπατῶν ἐπὶ τῆς κρηπῖδος. Παρακολουθήσας τὸν κ. Φὸγ εἰς τὸν σταθμόν, ἐνόησεν ὅτι ὁ κλέπτης ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Βομβάης, καὶ ἀπεφάσισε πάραυτα νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι Καλκούτης, καὶ περαιτέρω ἔτι ἂν ἦτο ἀνάγκη. Καὶ δὲν εἶδε μὲν ὁ Πονηρίδης τὸν Φίξ, εὑρισκόμενον ἐν τῷ σκότει, ἀλλ' ὁ Φὶξ ἤκουσε τὰ παθήματα τοῦ Πονηρίδου, ἅτινα συντόμως οὗτος ἀφηγήθη εἰς τὸν κύριόν του.

— Ἐλπίζω νὰ μὴ σοῦ συμβῇ πλέον ἄλλοτε, παρετήρησεν ἀπαθῶς ὁ Φιλέας Φὸγ, καταλαμβάνων θέσιν ἔν τινι τῶν ἀμαξῶν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ὁ ταλαίπωρος δ' ἐκεῖνος, γυμνόπους καὶ κατησχυμένος, παρηκολούθησεν ἄφωνος τὸν κύριόν του.

Ὁ Φὶξ ἐκινήθη καὶ αὐτὸς ν' ἀναβῇ εἰς ἄλλην ἅμαξαν, ὅτε ἰδέα τις αἰφνιδία τὸν ἐκράτησε μεταβαλοῦσα τὰ σχέδιά του.

— Ὄχι, ... θὰ μείνω! εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἔγκλημα πραχθὲν ἐπὶ Ἰνδικοῦ ἐδάφους... τόρα δὲν μοῦ φεύγει πλέον.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ μηχανὴ ἐσύριζεν ἀξέως, καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία ἠφανίσθη ἐν τῷ σκότει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ὅπου ὁ Φιλέας Φὸγ ἀγοράζει ὑποζύγιον ἀντὶ μυθώδους τιμῆς.

Ἡ ἁμαξοστοιχία εἶχεν ἀναχωρήσει κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν. Ἔφερε δὲ ἱκανοὺς ὁδοιπόρους, ἀξιωματικούς τινας, ὑπαλλήλους καὶ ἐμπόρους ὀπίου καὶ ἰνδικοῦ, οὓς τὸ ἐμπόριον αὐτῶν ἐκάλει εἰς ἀνατολὰς τῆς χερσονήσου.

Ὁ Πονηρίδης εὑρίσκετο ἐν τῷ αὐτῷ χωρίσματι καὶ ὁ κύριός του· τρίτος δέ τις ὁδοιπόρος κατεῖχε τὴν ἀπέναντι γωνίαν. Ὁ ὁδοιπόρος οὗτος ἦν ὁ ὑποστράτηγος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, εἷς τῶν συμπαικτόρων τοῦ κ. Φὸγ κατὰ τὸν ἀπὸ Σουὲζ εἰς Βομβάην διάπλουν, μεταβαίνων εἰς τὸν ἐν Βεναρὲς σταθμεύοντα στρατόν του.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὑψηλός, ξανθός, πεντηκοντούτης περίπου, διακριθεὶς δὲ μεγάλως κατὰ τὴν τελευταίαν τῶν σιπαίων ἐπανάστασιν, ἤλπιζεν ἀληθῶς νὰ ὀνομασθῇ ἐγχώριος Ἰνδός. Ἐκ νεαρᾶς του ἡλικίας κατῴκει τὴν ἰνδικήν, σπανίως δέ που εἶχε φανῆ ἐν τῇ γενεθλίᾳ του χώρᾳ. Ἦτο πεπαιδευμένος ἀνήρ, καὶ προθύμως ἤθελε δώσει πᾶσαν πληροφορίαν περὶ τῶν ἠθῶν, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς διοικήσεως τῆς ἰνδικῆς χώρας, ἂν ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε διάθεσιν νὰ ζητήσῃ τοιαύτας. Ὁ εὐπατρίδης ὅμως οὗτος οὐδὲν ἐζήτει. Δὲν ὡδοιπόρει, ἀλλὰ δεύνυε διαγεγραμμένην τροχιάν. Ἦτο σῶμα βαρύ, διατρέχον κύκλον περὶ τὴν γήϊνην σφαῖραν, κατὰ τοὺς νόμους τῆς θεωρητικῆς μηχανικῆς. Τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην ἀνελογίζετο καὶ πάλιν καθ' ἑαυτὸν

τάς ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Λονδίνου δαπανηθείσας ὥρας, καὶ θὰ παρέτριβε βεβαίως τὰς χεῖράς του ἐξ εὐχαριστήσεως, ἂν ἡ φύσις αὐτοῦ ἐπέτρεπεν οἱονδήποτε ἄσκοπον καὶ ἀνωφελὲς κίνημα.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶχεν ἤδη κάλλιστα κατανοήσει τὸν ἰδιότροπον χαρακτῆρα τοῦ συνοδοιπόρου του, καίτοι σπουδάσας αὐτὸν ἐν ἁπλῇ χαρτοπαιξίᾳ καὶ μεταξὺ δύο παιγνίων οὐίστ. Εἶχε λοιπὸν δίκαιον ἀπορῶν, ἂν ἀνθρωπίνη καρδία ἔπαλλεν ὑπὸ τὸ ψυχρὸν ἐκεῖνο περικάλυμμα, ἂν ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε ψυχὴν αἰσθανομένην τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως καὶ ἐμπνευμένην ὑπὸ ἠθικοῦ τινος πόθου. Τὸ κατ' αὐτόν, ἀμφέβαλλε περὶ τούτου. Ἐξ ὅσων παραδόξων ἀνθρώπων εἶχεν ἀπαντήσει ὁ ὑποστράτηγος, οὐδεὶς παρεβάλλετο πρὸς τὸ τέλειον ἐκεῖνο προϊὸν τῶν ἀκριβῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ Φιλέας Φὸγ δὲν εἶχεν ἀποκρύψει τοῦ κυρίου Φραγκίσκου Κρόμαρτυ τὸ σχέδιον τῆς περιοδείας του, οὐδὲ τὰς συνθήκας τῆς ἐκτελέσεώς του. Ὁ δὲ ὑποστράτηγος ἐθεώρησε τὸ στοίχημα ἐκεῖνο ὡς ἁπλῆν φρενοτροπίαν, οὐδένα ἔχουσαν πρακτικὸν σκοπόν, καὶ ἀντιπτρατευομένην ἀναγκαίως εἰς τὸ ἄξίωμα τοῦ *ἐν εὐποιΐᾳ βιοῦν*, ὅπερ πρέπει νὰ ὁδηγῇ πάντα ὀρθῶς σκεπτόμενον ἄνθρωπον. Ὡς διῆγε τὸν βίον ὁ παράδοξος ἐκεῖνος εὐπατρίδης, ἤθελε προδήλως διαβιώσει κατ' οὐδὲν εὐποιῶν οὔτε ἑαυτὸν οὔτε τοὺς ὁμοίους του.

Μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἡ ἁμαξοστοιχία διέβαινε τὰς ὁδογεφύρας, παρήρχετο τὴν νῆσον Σαλσέττην καὶ ἔτρεχεν ἐπὶ τῆς ἠπείρου. Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Καλλυὰν ἀφῆκε δεξιᾷ τὴν πρὸς τὰ νοτιοανατολικὰ τῆς Ἰνδικῆς κατερχομένην τοῦ Κανδαλλὰχ καὶ Πουὰχ διακλάδωσιν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Πόουβελλ, ὅθεν εἰσῆλθεν εἰς τὰ πολυσχιδῆ ὄρη τῶν Δυτικῶν Κλιμάκων, ζυγοὺς συγκειμένους κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ κλιμακολίθων καὶ βασάλτου, καὶ στεφομένους διὰ πυκνοτάτων δασῶν κατὰ τὰς ὑψίστας αὐτῶν κορυφάς.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ ἀντήλλασσον ποὺ καὶ ποῦ λέξεις τινάς, τὴν σιγὴν δ' ἐκείνην ὁ ὑποστράτηγος, ἀναλαμβάνων διάλογον συχνάκις διακοπέντα, εἶπεν :

— Πρό τινων ἐτῶν, κύριε Φὸγ, ἠθέλατε ὑποστῆ εἰς τὸ μέρος τοῦτο βραδύτητα ἐξ ἧς θὰ ἐκινδύνευε πιθανῶς ἡ ἐπιτυχία τῆς περιοδείας σας.

— Πῶς τοῦτο, κύριε Φραγκίσκε ;

— Διότι ὁ σιδηρόδρομος διεκόπτετο εἰς τοὺς πρόποδας αὐτῶν τῶν βουνῶν, καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ τὰ διαβῇ τις μὲ φορεῖον ἢ ἔφιππος μέχρι τοῦ σταθμοῦ τῆς Κανδαλλάχ, ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν τῶν βουνῶν.

— Ἡ βραδύτης αὕτη δὲν θὰ ἐτάραττε παντελῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματός μου, ἀπήντησεν ὁ κ. Φὸγ. Δὲν ἐλησμόνησα νὰ ὑπολογίσω καὶ μερικὰ ἐμπόδια.

— Ἐν τούτοις, κύριε Φὸγ, ὑπέλαβεν ὁ ὑποστράτηγος, ἐκινδυνεύσατε νὰ περιπλακῆτε εἰς πολὺ δυσάρεστον ὑπόθεσιν, ἕνεκα τοῦ συμβάντος αὐτοῦ τοῦ νέου.

Ὁ Πονηρίδης, περιτυλιγμένους ἔχων τοὺς πόδας διὰ τοῦ ὁδοιπορικοῦ του σκεπάσματος, ἐκοιμᾶτο ὕπνον βαθύν, καὶ οὐδ' ὠνειρεύετο κἂν ὅτι περὶ αὐτοῦ ἐγίνετο ὁ λόγος.

— Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, εἶνε πολὺ αὐστηρά, καὶ δικαίως, διὰ τοιούτου εἴδους παραβάσεις. Ἀπαιτεῖ νὰ ἦνε σεβαστὰ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἂν ὁ ὑπηρέτης σας συνελαμβάνετο . . .

— Θὰ κατεδικάζετο, κ. Φραγκίσκε, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ Φὸγ, θὰ ὑφίστατο τὴν ποινήν του, καὶ μετὰ ταῦτα θὰ ἐπανήρχετο ἥσυχος εἰς τὴν Εὐρώπην. Δὲν βλέπω, διατί ἡ ὑπόθεσις αὕτη θὰ ἠργοπόρει τὸν αὐθέντην του.

Μετὰ τοῦτο κατέπαυσε καὶ πάλιν ἡ συνομιλία. Διαρκούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἡ ἁμαξοστοιχία διέβη τὰς Κλίψακας, παρῆλθε τὸ Νασσίκ, καὶ τὴν ἐπαύριον, 21 ὀκτωβρίου, διέτρεχε τόπον σχετικῶς πεδινόν, ἀποτελούμενον ὑπὸ τῆς χώρας τῆς Κάνδης. Τὴν πεδιάδα, ἐξαιρέτως καλλιεργημένην, κατέστιζον χωρία πολλά, ἐν οἷς προεῖχεν ὁ μιναρὲς τῆς παγόδας, ἀντικαθιστῶν τὸ κωδωνοστάσιον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐκκλησίας. Πολυάριθμοι δὲ ῥύακες, οἱ πλεῖστοι παραποτάμια τοῦ Γοδάβερυ, διέτρεχον τὴν εὔφορον ἐκείνην χώραν.

Ἐξυπνήσας ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ, ὅτι διήρχετο τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν δι' ἁμαξοστοιχίας τοῦ Μεγάλου Σιδηροδρόμου τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου. Τὸ πρᾶγμα τῷ ἐφαίνετο πλέον ἢ ἀπίθανον, καὶ ὅμως ἦτο πραγματικώτατον. Ἡ ἀτμομηχανή, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ βραχίονος ἄγγλου μηχανικοῦ καὶ θερμαινομένη δι' ἀγγλικῶν λιθανθράκων, ἐσφενδόνιζε τὸν καπνόν της ἐπὶ τῶν πέριξ φυτειῶν βάμβακος, καφέ, μοσχοκαρύων, κινναμώμων καὶ πεπεροδένδρων. Ὁ ἀτμὸς περιειλίσσετο περὶ συστάδας φοινίκων, δι' ὧν κατεφαίνοντο γραφικώτατά τινα ἐγκαταλελειμμένα ἰνδικὰ μοναστήρια, καὶ τεμένη θαυμάσια, κοσμούμενα ὑπὸ τῶν ἀνεξαντλήτων στολισμῶν τῆς ἰνδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Περαιτέρω δὲ ἄπειροι ἐκτάσεις γῆς ἐχωνεύοντο βαθμηδὸν εἰς τὸν ὁρίζοντα, δρυμοὶ βρίθοντες ὄφεων καὶ τίγρεων, οὓς ἐξίππαζον οἱ βρυχηθμοὶ τῆς ἁμαξοστοιχίας, καὶ δάση τέλος, διασχισθέντα μὲν ὑπὸ τῆς τροχιᾶς τοῦ σιδηροδρόμου, ἀλλὰ κατοικούμενα ἔτι ὑπὸ ἐλεφάντων, οἵτινες προσέβλεπον ἀπαθῶς διερχομένην τὴν ἐκμανῆ ὁρμιὰν τῶν ἀτμαμαξῶν.

Τὴν πρωΐαν ἐκείνην, πέραν τοῦ σταθμοῦ Μαλλιγάουμ, διέβησαν οἱ ὁδοιπόροι τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην χώραν, ἣν τοσάκις καθήμαξαν οἱ ὀπαδοὶ τῆς θεᾶς *Κάλης*. Μακρότερον ὑψοῦτο ἡ Ἐλλόρα καὶ αἱ περικαλλεῖς της παγόδαι, περαιτέρω δὲ ἡ περίφημος Ἀουρουνγαβάδ, καθέδρα τοῦ ἀγρίου Ἀουρεγγ-Ζέβ, σήμερον δὲ ἁπλῆ πρωτεύουσα μιᾶς τῶν ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Νιζὰμ ἀποσπασθεισῶν ἐπαρχιῶν. Τῆς χώρας ταύτης ἐδέσποζεν ὁ Φεριγγέας, ἀρχηγὸς τῶν Θούγων καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀπαγχονιστῶν. Οἱ δολοφόνοι οὗτοι, μυστηριώδη καὶ πανίσχυρον συμμορίαν ἀποτελοῦντες, ἀπηγχόνιζον εἰς δόξαν τῆς θεᾶς τοῦ θανάτου θύματα πάσης ἡλικίας, οὐδέποτε χύνοντες αἷμα, καὶ ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ὅπου δήποτε τοῦ ἐδάφους ἐκείνου ἀνέσκαπτέ τις εὑρίσκετο πτῶμα. Καὶ κατώρθωσε μὲν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις νὰ περιστείλῃ σπουδαίως τοὺς φόνους τούτους, ἀλλ' ἡ φοβερὰ ἑταιρία ὑπάρχει πάντοτε καὶ ἐνεργεῖ.

Τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἡ ἁμαξοστοιχία ἔστη κατὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Βουρχαμπάουρ, ὅπου ὁ Πονηρίδης κατώρθωσεν ἀντὶ χρυσοῦ νὰ προμηθευθῇ ἓν ζεῦγος σανδάλων, κεντημένων διὰ ψευδῶν μαργαριτῶν, ἅτινα ἐφόρεσε μετὰ προδήλου ματαιοφροσύνης.

Οἱ ὁδοιπόροι προεγευμάτισαν ταχέως, καὶ ἀνεχώρησαν πάλιν κατευθυνόμενοι εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀσσουργούρ, ἀφοῦ παρέδραμον ἐπὶ μικρὸν τὴν ὄχθην τοῦ Τάπτη, μικροῦ ποταμοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Κάμβαι, πλησίον τῆς Σουράτης.

Εὔκαιρον εἶνε νῦν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, τί κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διελογίζετο ὁ Πονηρίδης. Μέχρι τῆς εἰς τὴν Βομβάην ἀφίξεώς του ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ καὶ ἐπίστευσεν ἀληθῶς, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἤθελον προχωρήσει. Νῦν ὅμως, ὅτε δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως διέσχιζε τὴν Ἰνδικήν, ἐντελὴς τροπὴ ἐπῆλθεν εἰς τὰς ἰδέας του, καὶ κατίσχυσε πάλιν ὁ φυσικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ. Ἀνεύρισκε τὰς ἰδιοτρόπους φαντασίας τῆς νεότητός του, ὑπελάμβανε σπουδαῖα τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του, ἐπίστευεν εἰς τὴν πραγματικότητα τοῦ στοιχήματος, καὶ ἑπομένως εἰς τὴν περιοδείαν τῆς γῆς, καὶ εἰς τὸν μέγιστον ἐκεῖνον ὅρον τῶν ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, οὗτινος δὲν ἐπετρέπετο ἡ ὑπέρβασις. Ἀνησύχει μάλιστα ἤδη περὶ τῶν ἐνδεχομένων βραδυτήτων καὶ τῶν δυνατῶν καθ' ὁδὸν ἐμποδίων. Ἠσθάνετο οὕτως εἰπεῖν ἐνδιαφέρον εἰς τὸ στοίχημα ἐκεῖνο, καὶ ἔτρεμε συλλογιζόμενος, ὅτι ὀλίγου δεῖν διεκινδύνευε τὴν προτεραίαν τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀσυγχωρήτου μωρίας του. Πολὺ ὀλιγώτερον ἀπαθὴς τοῦ κυρίου του, ἀνησύχει φυσικῶς καὶ περισσότερον. Ἐλογίζετο καὶ ἀνελογίζετο τὰς παρελθούσας ἡμέρας, κατηρᾶτο τῶν σταθμῶν τοῦ σιδηροδρόμου, κατηγόρει αὐτὸν ἐπὶ βραδύτητι, καὶ ἐμέμφετο καθ' ἑαυτὸν τὸν κ. Φὸγ, ὅτι δὲν ὑπεχρέωσε ἀμοιβήν τινα εἰς τὸν μηχανικόν. Δὲν ἐγνώριζεν, ὁ καλὸς νέος, ὅτι τὸ δυνατὸν ἐπὶ ἀτμοκινήτου ἦν ἀδύνατον ἐπὶ σιδηροδρόμου, οὗτινος εἶνε κανονικῶς ὡρισμένη ἡ ταχύτης.

Περὶ τὴν ἑσπέραν εἰσῆλθεν ἡ ἁμαξοστοιχία εἰς τὰς στενοπορίας τῶν ὀρέων τοῦ Σουτπούρ, ἅτινα χωρίζουσι τὴν χώραν τῆς Κάνδης τῆς τοῦ Βουνδελκούνδ.

Τὴν ἐπαύριον, 22 ὀκτωβρίου, ἐρωτήσαντος τὴν ὥραν τοῦ κυρίου Φραγκίσκου Κρόμαρτυ, ὁ Πονηρίδης ἐσυμβουλεύθη τὸ ὡρολόγιόν του, καὶ ἀπήντησεν ὅτι ἦτο τρίτη ὥρα τῆς πρωΐας. Πραγματικῶς δὲ τὸ περίφημον ἐκεῖνο ὡρολόγιον, σύμφωνον πρὸς τὸν μεσημβρινὸν τοῦ Γρηνουΐτς κείμενον ἑβδομήκοντα ἑπτὰ μοίρας δυτικώτερον, καθυστέρει τέσσαρας ὅλας ὥρας.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος διώρθωσε τὴν ὥραν τοῦ Πονηρίδου, καὶ παρετήρησεν αὐτῷ ὅ,τι καὶ ὁ Φὶξ τῷ εἶχεν ἤδη παρατηρήσει. Προσεπάθησε δὲ νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι ἔπρεπε νὰ κανονίζῃ τὸ ὡρολόγιόν του πρὸς ἕκαστον νέον μεσημβρινόν, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἐβάδιζε πάντοτε πρὸς ἀνατολάς, τουτέστι πρὸς τὸν ἥλιον, αἱ ἡμέραι ἐγίνοντο δι' αὐτὸν κατὰ τέσσαρα λεπτὰ μικρότεραι, ἀνὰ πᾶσαν μοῖραν, τὴν ὁποίαν διέτρεχεν. Εἰς μάτην ὅμως. Εἴτε ἐννόησεν εἴτε δὲν ἐννόησεν ὁ πείσμων Πονηρίδης τὴν παρατήρησιν τοῦ ὑποστρατήγου, ἐπέμεινεν οὐχ ἧττον μὴ θέλων νὰ βάλῃ ἐμπρὸς τὸ ὡρολόγιόν του, καὶ διατηρῶν αὐτὸ ἀμεταβλήτως σύμφωνον πρὸς τὰ ὡρολόγια τοῦ Λονδίνου. Ἀθῷα, ἄλλως, ἰδιοτροπία, καὶ οὐδένα ζημιοῦσα.

Τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν, καὶ δεκαπέντε μίλια πρὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Ῥόθαλ, ἡ ἁμαξοστοιχία ἔστη ἐν μέσῳ εὐρείας ἐξαίθρας, ὁριζομένης ὑπό τινων ἐργατικῶν καλυβῶν, ὁ δὲ ὁδηγὸς παρῆλθε πρὸ τῶν ἁμαξῶν, λέγων·

— Ἐδῶ οἱ ἐπιβάται καταβαίνουν.

Ὁ Φιλέας προσεῖδε τὸν κύριον Φραγκίσκον Κρόμαρτυ, ὅστις ἐφάνη μὴ ἐννοῶν, πόθεν καὶ διατί ὁ σταθμὸς ἐκεῖνος ἐν μέσῳ δάσους ἐξυφοινίκων.

Ὁ Πονηρίδης, ἐκπλαγεὶς ἐπίσης, ὥρμησεν ἔξω καὶ ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν ἀναφωνῶν :

— Κύριε, δὲν ὑπάρχει ἄλλος σιδηρόδρομος !

— Πῶς δηλαδή ; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Ἡ ἁμαξοστοιχία σταματᾷ ἐδῶ.

Ὁ ὑποστράτηγος κατέβη πάραυτα ἐκ τῆς ἁμάξης, καὶ ὁ Φιλέας ἠκολούθησεν αὐτὸν χωρὶς σπουδῆς. Ἀπετάθησαν δὲ ἀμφότεροι πρὸς τὸν ὁδηγόν.

— Ποῦ εὑρισκόμεθα; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Εἰς τὸ χωρίον Χόλθυ, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Μένομεν ἐδῶ ;

— Βεβαίως. Ὁ σιδηρόδρομος δὲν εἶνε τελειωμένος. . .

— Πῶς, δὲν εἶνε τελειωμένος ;

— Δὲν εἶνε. Λείπουν ἀκόμη ἕως πενῆντα μίλια μέχρι τοῦ Ἀλλαχαβάδ, ὅπου ἀρχίζει πάλιν ἡ ὁδός.

— Καὶ ὅμως αἱ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν, ὅτι ὁ σιδηρόδρομος ἦτον ἐντελῶς ἕτοιμος.

— Αἱ ἐφημερίδες ἠπατήθησαν, ἀξιωματικέ μου· τί νὰ γείνῃ.

— Καὶ ἐν τοσούτῳ δίδετε εἰσιτήρια διὰ Καλκούταν ; ὑπέλαβεν ὁ Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὅστις ἤρχιζε νὰ ἐξάπτηται.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός, ἀλλ' οἱ ὁδοιπόροι γνωρίζουν, ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσι δι' ἄλλου μέσου ἀπὸ τὸ Χόλβυ εἰς τὸ Ἀλλαχαβάδ.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ὁ Πονηρίδης πολλὴν ᾐσθάνετο διάθεσιν νὰ καταχειρίσῃ τὸν ὁδηγόν, ὅστις οὐδὲν ἔπταιε. Δὲν ἐτόλμα δὲ ν' ἀτενίσῃ ἐπὶ τὸν κύριόντου.

— Κύριε Φραγκίσκε, εἶπεν ἁπλῶς ὁ κ. Φόγ, ἂς φροντίσωμεν, ἂν θέλετε, νὰ εὕρωμεν μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ μεταβῶμεν εἰς Ἀλλαχαβάδ.

— Ἡ βραδύτης αὐτή, κ. Φόγ, βλάπτει μεγάλως τὰ συμφέροντά σας ;

— Ὄχι, κύριε Φραγκίσκε, τὴν εἶχα προΐδει.

— Πῶς ; ἐγνωρίζατε ὅτι ὁ δρόμος. . .

— Διόλου· ἀλλ' ἤξευρα, ὅτι θ' ἀπήντων γρήγορα ἢ ἀργὰ ἐμπόδιόν τι οἱονδήποτε. Ἑπομένως οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος. Ἔχω κέρδος δύο ἡμερῶν, τὸ ὁποῖον δύναμαι νὰ θυσιάσω. Τὸ ἀτμόπλοιον ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Καλκούταν διὰ τὸ Χόγγ-Κόγγ τὴν μεσημβρίαν τῆς εἰκοστῆς τετάρτης. Σήμερον ἔχει ὁ μὴν εἰκοσιδύο· ὥστε θὰ φθάσωμεν ἐγκαίρως εἰς Καλκούταν.

Οὐδεμία ἦτο δυνατὴ ἔνστασις πρὸς ἀπάντησιν τοσοῦτον θετικήν.

Αἱ πρὸς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἐργασίαι διεκόπτοντο ἀληθῶς κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. Αἱ ἐφημερίδες, ὁμοιάζουσαι πρὸς τὰ διαρκῶς προτρέχοντα ὡρολόγια, εἶχον ἀναγγείλει προώρως τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς γραμμῆς. Οἱ πλεῖστοι ὅμως τῶν ὁδοιπόρων ἐγνώριζον τὴν διακοπὴν τοῦ δρόμου, καὶ ἅμα καταβάντες τῆς ἀμαξοστοιχίας κατέλαβον εὐθὺς τὰ παντοειδῆ μέσα μεταφορᾶς, ἅτινα εἶχε τὸ χωρίον, ἁμάξια, δίφρους ὁδοιπορικούς, ὁμοιάζοντας μὲ κινητὰς παγόδας, φορεῖα, ἱππάρια, κ.τ.λ. Ὥστε ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ἀφοῦ ἀνεζήτησαν καθ' ὅλον τὸ χωρίον, ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι.

— Θὰ ὑπάγω πεζός, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ὁ Πονηρίδης, ἐπανελθὼν τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐμόρφασε λίαν ἐκφραστικῶς, προσβλέπων τὰ μεγαλοπρεπῆ του μὲν ἀλλ' ἀνεπαρκῆ ὅμως σανδάλια. Εὐτυχῶς εἶχεν ἀπέλθει κ' ἐκεῖνος εἰς ἀναζήτησιν, καὶ μετά τινας στιγμὰς εἶπε :

— Νομίζω, κύριε, ὅτι εὗρον μέσον μεταφορᾶς.

— Ποίου εἴδους ;

— Ἐλέφαντα. Ἰδιοκτήτης του εἶνε εἷς Ἰνδός, κατοικῶν ἐδῶ πλησίον.

— Πηγαίνωμεν νὰ ἴδωμεν τὸν ἐλέφαντα, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Μετὰ πέντε λεπτὰ ὁ κ. Φιλέας Φόγ, ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Πονηρίδης ἔφθανον πλησίον μικρᾶς καλύβης, συνεχομένης μετὰ μάνδρας, ἣν περιέφραττεν ὑψηλὸν χαράκωμα. Ἐν τῇ καλύβῃ ὑπῆρχεν ὁ Ἰνδός, καὶ ἐν τῇ μάνδρᾳ ὁ ἐλέφας. Ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσήγαγεν ἐκεῖνος τὸν κ. Φὸγ καὶ τοὺς συντρόφους του εἰς τὴν μάνδραν.

Ἐκεῖ εὗρον ζῶον σχεδὸν ἐξημερωμένον, ὅπερ ἔτρεφεν ὁ κύριός του ἵνα καταστήσῃ αὐτὸ οὐχὶ φορτηγὸν ἀλλὰ μάχιμον. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον εἶχεν ἀρχίσει μεταβάλλων τὴν φυσικὴν τοῦ ζώου πραότητα, ὅπως περιαγάγῃ αὐτὸ βαθμηδὸν εἰς τὸν μανιώδη ἐκεῖνον παροξυσμόν, ὃν ἀποκαλεῖ *μοῦτς* ἡ ἰνδικὴ γλῶσσα, καὶ ἔτρεφεν αὐτὸ ἐπὶ τούτῳ διὰ σακχάρου καὶ βουτύρου. Ἡ δίαιτα αὕτη φαίνεται ἴσως ἀπρόσφορος πρὸς τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, εἶνε ὅμως μετ' ἐπιτυχίας δεδοκιμασμένη παρὰ τῶν κτηνοτρόφων. Κατ' εὐτυχίαν τοῦ κ. Φόγ, ὁ ἐλέφας ἐκεῖνος πρὸ μικροῦ μόλις εἶχεν ἀρχίσει τὴν δίαιτάν του, καὶ τὸ *μοῦτς* δὲν εἶχεν ἔτι ἀναφανῆ.

Ὁ Κιούνης—οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ζῶον—ἠδύνατο, ὡς πάντες οἱ ἐλέφαντες, νὰ διανύσῃ μακρὰν καὶ ταχεῖαν πορείαν, ὁ δὲ κ. Φὸγ ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῇ αὐτόν, ἐν ἐλλείψει ἄλλου ὑποζυγίου.

Ἀλλ' οἱ ἐλέφαντες εἶνε ἀκριβοὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ, διότι κατέστησαν σπάνιοι· οἱ ἄρρενες δὲ μάλιστα, οἱ μόνοι πρόσφοροι εἰς τὰς ἐν ἱπποδρομίοις μάχας, εἶνε λίαν περιζήτητοι· τὰ ζῶα ταῦτα ἐξημερωθέντα σπανίως πολλαπλασιάζονται, ὥστε διὰ τῆς θήρας μόνον δύνανται ν' ἀποκτηθῶσι. Περιποιοῦνται δ' αὐτὰ μεγάλως, καὶ ὁ Ἰνδὸς ἑπομένως ἠρνήθη ἀποτόμως τὴν μίσθωσιν τοῦ ζώου του, ὅτε προέτεινε τοῦτο ὁ κ. Φόγ.

Οὗτος ἐπέμενε, προσφέρων μάλιστα καὶ ὑπέρογκον μίσθωμα, ἤτοι δέκα λίρας ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, ἀλλ' ὁ ἰνδὸς ἠρνήθη. Προσήνεγκεν εἴκοσι, καὶ ὁ ἰνδὸς ἠρνήθη ἐπίσης· προσήνεγκε τεσσαράκοντα, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠρνήθη ἐκεῖνος. Ὁ Πονηρίδης ἀνεπήδα πρὸς πᾶσαν νέαν πλειοδοσίαν, ἀλλ' ὁ ἰνδὸς ἦν ἀπρόσιτος εἰς πάντα πειρασμόν.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ προσενεχθεῖσα ποσότης ἦτο ὑπεροστρόγγυλος· διότι, ἂν ὑπετεθῇ ὅτι ὁ ἐλέφας ἤθελε διανύσει ἐντὸς δεκαπέντε ὡρῶν τὸ μέχρις Ἀλλαχαβὰδ διάστημα, ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ ἤθελε κερδίσει ἑξακοσίας ὅλας λίρας, ἤτοι δεκαπέντε χιλιάδας φράγκων.

Ὁ Φιλέας Φόγ, οὐδόλως ἐξαφθείς, προέτεινε τότε εἰς τὸν Ἰνδὸν νὰ ἀγοράσῃ τὸν ἐλέφαντά του

καὶ τῷ προσήνεγκεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ χιλίας λίρας. Ἀλλ' ὁ Ἰνδὸς οὐδὲ νὰ πωλήσῃ συγκατένευεν, ὁσφραινόμενος ἴσως, ὁ πονηρός, ἔτι μεῖζον τὸ κέρδος.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἔλαβεν ἰδιαιτέρως τὸν κ. Φόγ, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ σκεφθῇ, πρὶν ἢ προβῇ περαιτέρω. Ὁ Φιλέας Φὸγ ἀπήντησεν εἰς τὸν συνοδοιπόρον του, ὅτι δὲν ἐσυνεβίζε νὰ πράττῃ χωρὶς νὰ σκέπτεται, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ στοιχήματος εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν, ὅτι ὁ ἐλέφας αὐτὸς τῷ ἦτο ἀναγκαῖος, καὶ ὅτι θὰ τὸν ἀπέκτα, πληρώνων, ἂν ἦτο ἀνάγκη, καὶ τὸ εἰκοσαπλάσιον τῆς ἀξίας του.

Ὁ κ. Φὸγ ἐπανῆλθε πρὸς τὸν Ἰνδόν, οὗτινος οἱ μικροὶ ὀφθαλμοί, σπινθηρίζοντες ὑπὸ τῆς πλεονεξίας, κατήλεγχον ὅτι κύριον δι' αὐτὸν ζήτημα ἦτο ἡ τιμὴ καὶ οὐχὶ ὁ ἐλέφας. Ὁ Φιλέας προσήνεγκεν ἀλληλοδιαδόχως χιλίας διακοσίας λίρας, χιλίας πεντακοσίας, χιλίας ὀκτακοσίας, καὶ τέλος δύο χιλιάδας. Ὁ Πονηρίδης, καταπόρφυρος συνήθως, ἦν ὠχρὸς ἐκ τῆς συγκινήσεως.

Εἰς τὰς δισχιλίας λίρας ὁ Ἰνδὸς ἐνέδωκε.

— Μὰ τὰ σανδάλιά μου! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, πολὺ ἀκριβὸ κατήντησε τὸ κρέας τοῦ ἐλέφαντος.

Τῆς συμφωνίας γενομένης, ἀνάγκη παρέστη ὁδηγοῦ, κ' εὐκόλως εὑρέθη τοιοῦτος. Νέος τις Παρσίδης, νοήμονα ἔχων τὴν μορφήν, προσηνέχθη, ὁ δὲ Φιλέας ἐδέχθη αὐτόν, ὑποσχεθεὶς καὶ γενναίαν ἀμοιβήν, ὅπερ ἠδέησε φυσικῶς τὴν νοημοσύνην του.

Ὁ ἐλέφας παρεσκευάσθη πάραυτα, διότι ὁ Παρσίδης ἐγνώριζε κάλλιστα τὸ ἔργον τοῦ ἐλεφαντοκόμου. Ῥίψας μικρόν τι κάλυμμα ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ζώου, διέθηκεν ἑκατέρωθεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν του δύο καλάθους, ὁμοίους πρὸς τοὺς ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ὁδοιπόροις τῶν Πυρηναίων, ἐν οἷς ἠδύνατό τις ἀνέτως νὰ τοποθετηθῇ.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐπλήρωσε τὸν Ἰνδὸν διὰ τραπεζικῶν γραμματίων, ἐξαχθέντων ἐκ τοῦ περιφήμου σάκκου. Ἤθελε δέ τις εἴπει, ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἐξῆγε γραμμάτια ἀλλὰ τὰ ἴδιά του ἐντόσθια τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Μετὰ τοῦτο ὁ κ. Φὸγ προέτεινεν εἰς τὸν κ. Κρόμαρτυ νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ, καὶ ὁ ὑποστράτηγος ἐδέχθη. Εἷς ἔτι ὁδοιπόρος οὐδὲν ἐσήμαινε διὰ τὰ νῶτα τοῦ γιγαντιαίου ζώου.

Τροφαὶ ἠγοράσθησαν ἐν Χόλβυ, καὶ ὁ μὲν Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἐπέβη τοῦ ἑνὸς καλάθου, ὁ δὲ Φὸγ τοῦ ἑτέρου, ἐνῷ ὁ Πονηρίδης ἵππευσε περιβάδην μεταξὺ τοῦ κυρίου του καὶ τοῦ ὑποστρατήγου. Ὁ Παρσίδης ἀνερρίχθη ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἐλέφαντος, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν κατέλειπεν οὗτος τὸ χωρίον, καὶ εἰσεχώρει διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ εἰς τὸ περαιτέρω πυκνὸν δάσος λατανεῶν.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ὁ καθηγητὴς κ. Χαρίσης Πούλιος, μεταφράσας εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ πρὸ μικροῦ ἐν Γερμανίᾳ δημοσιευθὲν σπουδαῖον παιδαγωγικὸν σύγγραμμα τοῦ Karl Oppel «Τὸ βιβλίον τῶν γονέων» ἐκδίδει αὐτὸ προσηκόντως. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου, μορφὴν ἔχοντος τὴν μάλιστα εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἰδιάζουσαν, τὴν ἐπιστολογραφικήν, δημοσιεύομεν τὴν ἑπομένην ὡραίαν ἐπιστολήν, προθύμως πρὸς τοῦτο χορηγηθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ. Σ. τ. Δ.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Εἰς ὑμᾶς, ὦ μητέρες, ἀφιεροῦται ἡ παροῦσα ἐπιστολή, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀπευθύνεται ἡ τελευταία μου ἐπιστολή· δὲν ὑπάρχει καλλίτερον τέλος διὰ τὸ βιβλίον μου.

Αὐτοκράτορες καὶ βασιλεῖς ἰθύνουσι τὰς τύχας τῶν λαῶν καὶ προσπαθοῦσιν, ἂν θέλωσι πράγματι νὰ ὦσιν ἄξιοι τῆς ὑψηλῆς θέσεώς των, ὅπως καταστήσωσι τὰ ἔθνη, ὧν προΐστανται, σοφώτερα, καλλίτερα καὶ εὐτυχέστερα. Ἐν τοῖς ναοῖς ὅλων τῶν θρησκειῶν διδασκόμεθα τί εἶνε ὀρθόν, τί δίκαιον, τί ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ πράττῃ καὶ τί μή, ἵνα καὶ ἕκαστος καὶ ἡ κοινότης προάγηται. Οἱ πεπαιδευμένοι τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν ἀνερευνῶσιν, ἐξετάζουσι καὶ εὑρίσκουσι τὰ μέχρι τοῦδε ἄγνωστα, φέρουσιν εἰς φῶς καθ' ἑκάστην νέας γνώσεις καὶ οὕτως ἀδιακόπως πληθύνουσι τὸ σύνολον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας. Εἰς πολλὰς χιλιάδας σχολείων, μεγάλων καὶ μικρῶν, ἐξόχων καὶ ταπεινῶν, διδάσκονται ἑκατομμύρια παιδίων, καὶ οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσιν αὐτὰ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀνθρώπους.

Πάντες οἱ εἰρημένοι συνεργάζονται ἵνα δώσωσιν εἰς τὸ γένος μας τὴν μόρφωσιν, τὸν πολιτισμόν του· ἀλλ' ἡ μήτηρ ὑπερτερεῖ πάντων τούτων κατὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ἐπενεργείας· ἡ μήτηρ, ἥτις ὁδηγεῖ τὰ πρῶτα τοῦ παιδὸς βήματα· διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὁποίας βλέπει, διὰ τῶν ὤτων τῆς ὁποίας ἀκούει, καὶ διὰ τῆς καρδίας τῆς ὁποίας αἰσθάνεται τὸ παιδίον. Ὅ,τι ἡ μήτηρ ἔθηκεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου της, δὲν δύνανται αἱ κατόπιν γιγνόμεναι ἐπιδράσεις νὰ ἀπαλείψωσιν εὐκόλως· ὅ,τι ἐκείνη παρημέλησεν, οὐδέποτε εἰς αὐτὸν, ἀνδρωθέντα, γίνεται τοῦτο μέλημα τοῦ βίου. Ὁ χαρακτὴρ τῆς ἐποχῆς δὲν ὁρίζεται ἐκ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' *ἐκ τῶν δωματίων τῶν παίδων ἐν τῇ οἰκογενείᾳ* καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιδρῶσιν οἱ ἐπιστήμονες ἄνδρες, τὰ μεγάλα τοῦ ἔθνους πνεύματα, ἀμέσως ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῆς νέας γενεᾶς, ἢ ἡ μήτηρ, παρὰ τοὺς πόδας τῆς ὁποίας στηρίζονται, πρὸς τὰ χείλη τῶν ὁποίων προσβλέπουσιν οἱ ὀφθαλμοί, ὧν ὁ λόγος εἶνε ὁ πρῶτος σπόρος, ῥιφθεὶς εἰς μήπω καλλιεργηθεῖσαν γῆν.

Τοῦτο ἐνόησαν οἱ σοφοὶ πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς ἔθνους καὶ διὰ τοῦτο ἀπέδωκαν ὑψίστην σημασίαν εἰς τὴν ἀνατροφήν. Ὁ Πλούταρχος δηλοῖ ἡμῖν ὅτι ὁ Κάτων τὴν ὅλην ἀνατροφὴν καὶ διδασκαλίαν τοῦ υἱοῦ του μόνος ἀνέλαβε καὶ

μετ' ἀκουράστου ὑπομονῆς διεξήγαγε. Ἐδίδαξε τὸν παῖδα οὐ μόνον τὸ παλαίειν καὶ τὸ κολυμβᾶν, τὸ ἱππεύειν, τὸ μάχεσθαι καὶ τὸ ἀκοντίζειν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραμματικήν, τὰ νομικὰ κτλ., ἂν καὶ μεταξὺ τῶν δούλων εἶχεν Ἕλληνά τινα λίαν πεπαιδευμένον· «Διότι,» ἔλεγε, «τόσον πολυτίμους γνώσεις πρέπει ὁ υἱός μου νὰ χρεωστῇ εἰς ἐμὲ καὶ οὐχὶ εἰς ἀργυρώνητον δοῦλον.» Συνέγραφεν ὁ ἴδιος διηγήματα ἐπιτήδεια πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ παιδίου καὶ ἔγραφεν αὐτὰ μὲ μεγάλα διακεκριμμένα γράμματα, ἵνα ἀναγινώσκῃ αὐτὰ ὁ υἱὸς καὶ μορφωθῇ κατὰ τὰ εὐγενῆ παραδείγματα εὐγενῶν ἀνδρῶν καὶ ἀνυψωθῇ.

Ἴσως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουσιν ἀκόμη τινές, οἵτινες δὲν θεωροῦσιν ἀνάξιον ἑαυτῶν νὰ ἐπιμελῶνται τοῦ κυνηγετικοῦ κυνός των καὶ τοῦ πρὸς ἱππασίαν ἵππου, ἀλλ' ὑπολαμβάνουσιν ἀνάξιον ἑαυτῶν τὸ νὰ ἀναθρέψωσι καὶ διδάξωσιν ἓν παιδίον· ἡ ἔννοια τῆς τιμῆς δὲν εἶνε εἰς πάντας ἀκόμη σαφής· ἀλλ' ὑμᾶς, ὦ μητέρες, μὴ ἀποπλανήσῃ τοιαύτη τις ἰδέα. Εἴσθε προωρισμέναι νὰ δώσητε εἰς τὴν ἐρχομένην γενεὰν τὸν χαρακτῆρα,—δύναταί τις νὰ νοήσῃ ὡραιότερον, ὑψηλότερον προορισμόν; Διὰ τοῦτο μετὰ χαρᾶς χωρεῖτε εἰς τὸ ἔργον καὶ ἀκουράστως ἐπιμένετε ἐν τῇ ἐργασίᾳ.

Πρὸ πάντων φροντίζετε περὶ τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀκμαιότητος τῶν παίδων σας, καὶ εἰς τοῦτο μὴ ἐπηρεασθῆτε ὑπὸ τῆς ματαιότητος, ἢ ὑπὸ τοῦ συρμοῦ, ἢ ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς συνηθείας. Ἐὰν ἡ θυγάτηρ σας ἀνατραφῇ οὕτως ὥστε ὡς γυνὴ νὰ ἦνε εὔθυμος καὶ ὑγιής, τότε ἀπὸ καρδίας θέλει εὐχαριστεῖ διὰ τοῦτο τὴν μητέρα της· ἀλλ' ἐὰν ὡς παιδίον ἐνδύεται οὕτως ὥστε οἱ διαβαίνοντες ἱστάμενοι νὰ λέγωσιν: «Ἴδε τὸ ἀγγελάκι, τί ὡραῖον μέσην ὅπου ἔχει,» τότε τοῦτο δὲν θέλει συμβάλλει εἰς τὴν εὐτυχίαν της καὶ εἰς τὴν μητέρα μικρὰν εὐγνωμοσύνην θέλει ἀποδώσει.

Ἐθίζετε τὰ παιδία σας εἰς πᾶν ὅ τι εἶνε ἠθικόν, ὡραῖον καὶ πρέπον, εἰς τὴν τάξιν, ἐπιμέλειαν, ἐπιμονὴν καὶ ὑπομονήν, εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν πίστιν. Τὸ ναὶ ὑμῶν ἂς εἶνε ναί, καὶ τὸ ὄχι, ὄχι· ἂς μὴ ἦνε ἀναγκαία καμμία περαιτέρω ἐνίσχυσις, μηδὲ νὰ ἐπιτρέπητε τοιαύτην· τῆς ἀληθείας ἡ παράβασις ἔστω δι' αὐτὴν ὡς ἠθικῶς τι ἀδύνατον. Διδάσκετε αὐτὰ τὸ κρατεῖν ἑαυτῶν, τὴν μετριότητα, τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ὑπακοήν! Τὸ σέβας πρὸς τοὺς νόμους ἂς ἐντυπώνηται αὐτοῖς ἐκ τῆς νεωτάτης ἡλικίας, ἵνα μὴ εἰς τινα περίστασιν ἀνακύψῃ ἐν αὐτοῖς ἡ σκέψις: «Δύναμαι χωρὶς νὰ μὲ ἴδωσι, χωρὶς νὰ μὲ τιμωρήσωσι νὰ παραβῶ τρῶτον ἢ ἐκεῖνον τὸν νόμον;» Εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ ἀναβαίνωσι τὰ τείχη τοῦ σιδηροδρόμου· ἕκαστον παιδίον ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ τὰ ἀναβῇ· τὸ κακῶς ἀνατεθραμμένον βλέπει πέριξ αὐτοῦ, καὶ ἂν δὲν ἤνέ τις πλησίον, ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ, ὅσον θέλῃ· τὸ καλῶς ἀνατεθραμμένον δὲν βλέπει περὶ ἑαυτό, διότι τῷ εἶνε ἀδιάφορον, ἂν τὸ βλέπῃ τις ἢ ὄχι· ὅ,τι εἶνε ἀπηγορευμένον, δὲν ὑπάρχει δι' αὐτό. Οὐχὶ ὁ φόβος τῆς τιμωρίας, ἀλλὰ τὸ *σέβας πρὸς τοὺς νόμους* κρατεῖ αὐτό.

Τὸ μέγιστον μέλημα ὑμῶν ἂς εἶνε νὰ διδάξητε τὰ παιδία ὅπως κρίνωσι καὶ σκέπτωνται ὀρθῶς, νὰ διαφωτίσητε τὰ βλέμματά των καὶ νὰ καταστήσητε αὐτὰ πνευματικῶς ἀνεξάρτητα καὶ αὐθύπαρκτα, ὥστε νὰ ἐκτιμῶσι τὰ πάντα κατὰ τὴν ἀληθινὴν αὐτῶν ἀξίαν.

Ὁ Σκῶτος λόρδος Καλβῶτος ἦτο ἤδη εἰς τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του λοχαγός, μέλος τοῦ μυστικοσυμβουλίου, ἱππότης τοῦ τάγματος τῆς περικνημίδος καὶ ἐκέκτητο ἐτήσιον εἰσόδημα *τριακοσίων χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν*· ἦτο λοιπὸν ἀνὴρ λίαν περίβλεπτος, εἶχε μεγάλην ἐπιρροὴν καὶ ἐτιμᾶτο πολύ. Ἦτο ὅμως καὶ νοῦς καθαρῶς σκεπτόμενος καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν: «Ναί, εἶμαι ὑψηλὰ καὶ δυνατός· ἀλλὰ πῶς κατώρθωσα τοῦτο; Ταγματάρχης ὠνομάσθην ἐν τοῖς σπαργάνοις ὤν, ὥστε χωρὶς νὰ πράξω τι· ἡ ἀνδρία τοῦ εἰς ἐμὲ δοθέντος ἱππικοῦ συντάγματος ἐν τῷ κατὰ τῶν ἀνταρτῶν ἀγῶνι καὶ ἡ καλὴ ὁδηγία τοῦ ἀντικαταστάτου μου μοὶ ἔφερε τὸ παράσημον καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου· τὴν περιουσίαν μου ἐκληρονόμησα παρὰ τῶν προγόνων μου, οἵτινες συνήθροισαν αὐτὴν (δικαίως ἢ ἀδίκως)· ἀλλ' οὐδαμοῦ βλέπω τι ἐκ τῆς ἰδίας ἀξίας προελθόν. Ἔστω, ἂς ἴδωμεν, πόσου εἶμαι ἄξιος;» Ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι θέλει ἐπιθεωρήσει τὰ μεγάλα αὐτοῦ κτήματα εἰς τὴν Ἀμερικήν, ἔλαβεν ἀπεριόριστον ἄδειαν ἀπουσίας, παρέδωκε τὴν οἰκίαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ εἰς ἀξιόχρεών τινα ἄνδρα καὶ ἐταξείδευσε, χίλια τάλληρα ἔχων, οὐχὶ εἰς τὴν Ἀμερικήν, ἀλλ' εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Ἐν Βιέννῃ ὡδηγήθη ἐνώπιον τοῦ στρατηγοῦ Βράουν, περὶ οὗ ἤκουεν ὅτι εἶνε καὶ αὐτὸς Σκῶτος.

«Ἐξοχώτατε, εἶμαι Σκῶτος καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τὰ πολεμικὰ παρ' Ὑμῖν καὶ ὑπὸ Ὑμᾶς, τὸν μέγαν στρατηγόν, νὰ πολεμήσω ὑπὲρ τῆς Αὐτοκρατείρας Μαρίας Θηρεσίας.»—

«Καλά, παιδί μου, ἔχεις περιουσίαν;»—

«Δυστυχῶς ὄχι, ἐξοχώτατε, ἀλλὰ θέλω φέρεσθαι οὕτως, ὥστε νὰ καταστῶ ἄξιος νὰ ἀποκτήσω τοιαύτην.»—

«Εὖγε, μοὶ ἀρέσκεις, καλῶς σκέπτεσαι. Σὲ παραλαμβάνω ὡς ὑπαξιωματικὸν εἰς τὸ τάγμα μου.»—

«Μυρίας εὐχαριστήσεις, ἐξοχώτατε· ἀλλ' ἐπεθύμουν πρῶτον νὰ μάθω νὰ ὑπηρετῶ, πρὶν ἢ ἐγὼ αὐτὸς ἀρχίσω νὰ προστάσσω· ἀγαπῶ νὰ ἀρχίσω ἀπὸ τὰ κατώτερα.»—

«Ζήτωσαν οἱ Σκῶτοί μου! Σὲ δέχομαι εἰς τὸ τάγμα μου! Αἱ πράξεις σου, ἃς συμφωνῶσι μὲ τοὺς λόγους σου, καὶ θὰ προοδεύσῃς πολύ! Πῶς λέγεσαι;»—

«Λίβιγκτων.»—

Καὶ ὁ Λίβιγκτων ἐκράτησε τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ ἔπραξε περισσότερα τῶν ὑπεσχημένων. Ἡ διαγωγή του ἦτο ἄμεμπτος· ἡ μετριοφροσύνη του καὶ ἡ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν προθυμία του καθίστων αὐτὸν παρὰ πᾶσιν ἀξιαγάπητον, ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν. Ἡ ἀνδρία του συνωδεύετο μετὰ σκέψεως καὶ προφυλάξεως· ἀνέβαινεν ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμόν, καὶ μετὰ τέσσαρα πλήρη κινδύνων καὶ πολυταράχων ἐκστρατειῶν ἔτη ἦτο ταγματάρχης. Ἀφοῦ κατώρθωσε νὰ προβιβασθῇ εἰς ταγματάρχην, ἦτο εὐχαριστημένος· ἤδη ἐχρεώστει τὴν θέσιν του οὐχὶ πλέον εἰς τὴν τύχην, ἀλλὰ εἰς τὴν ἰδίαν ἀξίαν. Ἐπεσκέφθη πάλιν τὸν στρατηγὸν Βράουν, παρεστάθη αὐτῷ ὡς λόρδος Καλβῶτος, καὶ ἐπέστρεψε μετὰ ταῦτα πάλιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Τὸν Ἕλληνα φιλόσοφον Ξενοφάνη προσεκάλεσέ τις εἰς τὰ τυχηρὰ παιγνίδια (τῷ ἕκτῳ αἰῶνι π. Χ.). «Δὲν παίζω κύβους,» ἀπεκρίθη ὁ Ξενοφάνης.—«Φοβεῖσαι μὴ χάσῃς,» τῷ ἀπήντησεν, «εἶσαι δειλός.»—«Βεβαίως εἶμαι δειλός,» ἀπεκρίθη ὁ φιλόσοφος, «*ὁσάκις πρόκειται περὶ πραγμάτων, διὰ τὰ ἐποῖα πρέπει νὰ ἐντρέπωμαι.*» Μὲ κύβους δύνανται καὶ τὰ παιδία νὰ παίζωσιν· ἀνὴρ ἔχων πνεῦμα καὶ καρδίαν εἰξεύρει νὰ μεταχειρίζηται καλλίτερον τὸν χρόνον.

Τὸν ἀξιόλογον φιλόσοφον Σενέκαν, τὸν διδάσκαλον τοῦ Νέρωνος, ἐμέμφοντο καλοί τινες φίλοι του ὅτι ἀκροᾶται τῆς διδασκαλίας ἄλλων φιλοσόφων, καὶ ἔλεγον ὅτι ἔπρεπε νὰ αἰσχύνηται δι' αὐτό. «Εὐτυχής,» εἶπεν ὁ «Σενέκας, «ἐὰν μόνον δι' αὐτοῦ καταισχύνω τὸ γῆράς μου! Μακρὰν ἀκόμη εὑρίσκομαι τοῦ νὰ μάθω τελείως νὰ εἶμαι σοφώτερος καὶ καλλίτερος.»—

Ἀλλ' ἐὰν θέλητε τὰ παιδία σας νὰ καταστήσητε τέλεια καὶ ἐλεύθερα, ὀφείλετε ὑμεῖς αὐτοὶ νὰ ἦσθε ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι τοῦ συνθήματος τῆς ἐποχῆς, τῶν ἀναπσιῶν τοῦ συρμοῦ. Ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδίων ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἀνατρέφοντος διαρκῆ τελειοποίησιν ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἀναγκαία αὕτη, διότι ἡ μήτηρ εἰς πᾶν πρᾶγμα εἶνε παράδειγμα διὰ τὰ παιδία, εἶνε πρότυπον· διότι πᾶς κόπος εἶνε μάταιος, ἂν αἱ πράξεις εἶνε ἐναντίαι τῶν λόγων, ὅπως ἔδειξα ἐν τῇ VII ἐπιστολῇ μου (σελ. 96). Συχνάκις λέγουσι: «Τὰ παιδία εἶνε ἀκριβεῖς παρατηρηταί.» Δὲν τὸ πιστεύω· τοὐναντίον εἶνε ἐπιπόλαια, ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ εἶνε ἐλεύθερα προλήψεων, καὶ πάντοτε σχεδὸν *ἀδυσώπητοι κριταί*. Ἀλλοίμονον διὰ τοῦτο εἰς τὴν μητέρα, ἥτις αὐτὴ παραβαίνει τὰ καθήκοντα, ἅτινα ἐπιβάλλει εἰς τὰ παιδία της! Ἀλλ' εὐτυχῆ θεωρῶ ἐκείνην, ἥτις κατέχει τῶν παιδίων της τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας πληρέστατα! Πᾶν ὅτι ταῦτα ἐπιτυγχάνουσι καὶ κατορθοῦσι, φέρουσιν εἰς τὴν μητέρα· πᾶσα τιμή, πᾶσα ἀνάδειξις ἔχει δι' αὐτὰ διπλῆν ἀξίαν, διότι ἡ μήτηρ θὰ χαρῇ· καὶ οὐδεμία εὐτυχία εἶνε γλυκεῖα, ὅταν ἦνε ἀδύνατον ἡ μήτηρ νὰ συμμετάσχῃ αὐτῆς.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε μικρὸν ἔργον ἡ τῶν παιδίων ἀνατροφή! Ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετ' ἴσης ἀείποτε ἐπιμονῆς νὰ παρατηρῇ καὶ διευθύνῃ, νὰ παραινῇ καὶ ὑποστηρίζῃ, νὰ ὑπενθυμίζῃ καὶ βοηθῇ, νὰ εἶνε πάντοτε αὐστηρά, καὶ ὅμως πάντοτε ἀξιαγάπητος· νὰ μὴ ἀποκάμνῃ ποτέ, καὶ ὅταν μηδὲν ἀποτέλεσμα φαίνηται· νὰ μὴ παραβλέπῃ τὸ ἐλάχιστον, νὰ φροντίζῃ δι' ὅλα,—δὲν ὑπάρχει δυσκολώτερον ἔργον, οὐδὲ μεγαλήτερον ἄθλον. Χιλιάκις εὐκολώτερον εἶνε ἐν στιγμῇ ἐνθουσιασμοῦ νὰ πράξῃ τις μεγάλην πρᾶξιν, νὰ προσφέρῃ μεγάλην θυσίαν, ἢ καθ' ἑκάστην ἐπὶ ἔτη νὰ ὑποφέρῃ ἀναριθμήτους μικροὺς κόπους καὶ βάρη. Εὐκολώτερον εἶνε νὰ ὁρμήσῃ τις κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πυροβόλων, νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ χαρακώματα θαρραλέως, νὰ στήσῃ τὴν σημαίαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἴσως νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος του, ἢ δεκαετηρίδας ὅλας νὰ ἐπιμελῆται καὶ περιποιῆται παιδία, νὰ ἀνατρέφῃ, θεραπεύῃ, νὰ ἀνυψοῖ καὶ ἐξευγενίζῃ. Τοῦτο εἶνε ἡ ἡρωικὴ πρᾶξις ὑμῶν, ὦ μητέρες! Ἡσύχως καὶ ἄνευ ἀξιώσεων θέτετε λίθον ἐπὶ λίθου, ἄχρις οὗ ἡ οἰκοδομὴ τελειωθῇ. Ἡ ἐνέργειά σας ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα μόλις φαίνεται· εἶνε ἀφανὴς καὶ μικρά, ἀλλ' ἐν τῇ ἐξασκήσει αὐτῆς ἐπὶ ἔτη κατορθοῖ τὸ ὕψιστον, τὸ μέγιστον, παράγει τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς.

Ἡ ἀγάπη, ἡ φροντὶς καὶ ἡ ἐργασία τῶν μητέρων δὲν λαμπρύνεται διὰ μνημείων ἐκ λίθου ἢ μετάλλου, ἀλλ' ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν παιδίων ὑπάρχει δι' αὐτὰς μνημεῖον, καὶ πᾶν ὅ τι μέγα καὶ λαμπρὸν γενεά τις παράγει, βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς της, καὶ ἂν πρέπῃ νὰ στεφανώνωνται οἱ εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος, *ἡ ὡραιοτέρα δάφνη ἀνήκει εἰς τὰς μητέρας.*

Ο ΦΟΙΝΙΞ

ὡς ἐθνικὸν σύμβολον τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ 1828, μοναδικὸν σύμβολον, ἐν ταῖς δημοσίαις σφραγῖσιν, ἐπεκράτησε τὸ σύμβολον τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Κυβερνήτης δὲ ἀντικατέστησεν αὐτὸ διὰ τοῦ συμβόλου τοῦ Φοίνικος, φέροντος κάτωθεν μὲν τὸ ἔτος 1821, ἤτοι τὴν ἐποχήν, ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἀνέστη ἐκ τῆς ἑαυτῆς τέφρας, ὡς ὁ Φοίνιξ, ἄνωθεν δὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχει τὸ διὰ τῆς *Ἑστίας* (ἀριθ. 166) δημοσιευθὲν ἀπεικόνισμα. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἐπὶ Κυβερνήτου κοπὲν νόμισμα τὸ ἴδιον σύμβο-

λον ἔφερε, μετὰ τοῦ ἔτους **1821**, ἂν ἡ μνήμη δὲν μὲ λανθάνῃ, καὶ Φοίνιξ ἐπωνομάσθη. Τὸ **1821** λοιπὸν, ἔν τε τῇ σφραγῖδι καὶ τῷ νομίσματι, δὲν ἐδήλου τὴν ἐποχὴν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, ἤτοι τὴν ἐποχὴν ὅτε ἐκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μία τῶν μεγάλων κατὰ τοῦ Κυβερνήτου μεμψιμοιριῶν ὑπῆρξε καὶ αὕτη, ὅτι ἀντικατέστησε τὸ ἐθνικὸν τῆς Ἀθηνᾶς σύμβολον διὰ τοῦ μυθολογουμένου Φοίνικος, ὡς ἂν ἤθελε, κατὰ τοὺς κατηγόρους του, νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν μυθολογικὴν, ἤτοι μοιραίαν καὶ τυχαίαν, κυρίως δὲ καταγωγῆς ἀποκρύφου καὶ ἀγνώστου, καὶ οὐχὶ ἔργον ἐσκεμμένον, μελετηθὲν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ὁλομελείας τοῦ ἔθνους, καὶ ἐκτελεσθὲν δι' ἡρωικῆς ἀποφάσεως. Καὶ ὅμως, ὁ ἱστορικὸς Τρικούπης, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ, προοιμιάζεται διὰ τοῦ Γουλιέλμου Τὲλλ, οὗ ὁ βίος ἔχει πολλὰ τὰ μυθώδη. Τοῦτο λέγων, οὐδόλως συμφωνῶ μετὰ τοῦ Τρικούπη ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἔχει τι τὸ παράλληλον, ὡς πρὸς τὰς αἰτίας μάλιστα, μὲ τὴν ἐλβετικὴν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀποδέχομαι ὅτι ὁ πρακτικώτατος ἑλληνικὸς νοῦς τοῦ Κυβερνήτου προέθετο, διὰ τοῦ συμβόλου τοῦ Φοίνικος, νὰ χαρακτηρίσῃ μυθικὴν τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Ἔπειτα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ μυθικὴ εἶναι, καὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν μῦθος ἀνήκει καὶ αὕτη, ὡς καὶ ὁ Φοίνιξ!

Ἀλλὰ πόθεν ἡ τοῦ Κυβερνήτου κλίσις πρὸς τὸ σύμβολον τοῦ Φοίνικος;

Σημειῶ ἐνταῦθα τὴν ἔν τινι βιβλιοκρισίᾳ ἐπὶ τοῦ Βυζαντινοῦ Θεάτρου τοῦ κ. Σάθα ἐξηγηθεῖσαν ἐσχάτως περὶ τούτου εἰκασίαν μου, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐρεύνης ἂν ἤρμοζεν, ἐν τῇ δημοσίᾳ ἑλληνικῇ σφραγῖδι, μᾶλλον ἡ Ἀθηνᾶ, ἢ ὁ Φοίνιξ.

Ὡς γνωρίζομεν, καὶ ὁ κ. Σάθας ἐπίσης ἀναφέρει, κατὰ τὸν Ις' καὶ ΙΖ' αἰῶνα πολλοὶ τῶν ἑλληνοπαίδων, ἰδίως δὲ κρῆτες καὶ ἑπτανήσιοι, ἐξεπαιδεύθησαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Παταυίου. Οἱ ἑλληνόπαιδες οὗτοι, κατὰ τὸν Ις' αἰῶνα, καὶ μάλιστα οἱ κρῆτες, καὶ πολλὰ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον καὶ ἐσκέπτοντο, καὶ πολλὰ ἔγραφον καὶ ἐδημοσίευον, ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς πατρίδος ἀπὸ πάσης ξενικῆς δουλείας. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπῆρξε καὶ Πάνδημός τις, νεανίας κρὴς δαιμόνιος ὤστις, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ποιημάτιον Ἰταλιστὶ ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Κρήτης ἀπὸ τῶν δεινῶν τῶν ξενικῶν ἐπιδρομῶν καὶ τῆς τελείας ἀπὸ τοὺς τυράννους της ἐλευθερώσεως. Ἐν τῷ ποιηματίῳ τούτῳ, ὑπάρχουσι στίχοι ἀπαράμιλλοι, στίχοι ἄξιοι τοῦ καλάμου τοῦ Πολιτιανοῦ, τοῦ Παρίνη καὶ τοῦ Λεοπάρδη. Ὁ δεκαοκταέτης οὗτος νέος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἑλλήνων συμμαθητῶν του, πάντοτε παθαινόμενοι, ἐν τῇ ξένῃ γῇ, περὶ τῆς τύχης τῆς πατρίδος, ἀπεφάσισαν νὰ ἔχωσι διαρκές τις σύμβολον παρηγορίας ὑπὸ τὰς ὄψεις των, ἐμφαῖνον τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν. Ὡς τοιοῦτον δὲ σύμβολον ἐξελέξαντο τὸν Φοίνικα, μετὰ σταυροῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀπαραλλάκτως ὡς φαίνεται ἔν τε τῇ δημοσιευθείσῃ ταχυδρομικῇ σφραγῖδι καὶ ἐν τοῖς νομίσμασι τοῦ Κυβερνήτου, ἐχάρηξαν δὲ τὸ σύμβολον αὐτὸ ἐπὶ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν σφραγῖδας. Ἔκτοτε, καὶ εἰς πολλὰ τῶν ἐν Ἐνετίᾳ τυπωθέντων ἑλληνικῶν βιβλίων ἀπετυπώθη ὁ Φοίνιξ, ἐν τῇ προμετωπίδι αὐτῶν, παρέμεινε δὲ παρὰ τοῖς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα Ἕλλησι, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Παταυίου ἐκπαιδευμένοις, ἡ ἀνάμνησις αὕτη ὡς ἱερὰ, καθὸ προοιωνίζουσα τὴν τοῦ ἔθνους ἀνάστασιν. Εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Παταυίου ἐξεπαιδεύθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ὁ Κυβερνήτης, ὅστις βεβαίως θὰ ἐγνώριζε τὰ τοῦ Πανδήμου καὶ τῶν λοιπῶν ἑλληνοπαίδων τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος, ἐντεῦθεν δὲ, νομίζω, ἡ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας ἐντύπωσις ἐπέδρα ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτε εἶδε τὴν πατρίδα ἐλευθέραν, καλοῦσαν δὲ αὐτὸν ὅπως τὴν κυβερνήσῃ. Ἐν τῇ ἰσχυρᾷ τοῦ Κυβερνήτου διανοίᾳ, ἡ τοῦ Φοίνικος παράστασις, μετὰ σταυροῦ μάλιστα, ἐξεικόνιζεν ἴσως πρακτικώτερον καὶ ἐμφαντικώτερον τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν, ἱκανοποίει δὲ καὶ τὰς βαθείας αὐτοῦ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις.

Γ. Δ.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Ὁ περιφανὴς ἀμερικανὸς ἱστοριογράφος Πάρκμαν ἐξέδωκεν ἐν Βερολίνῳ διδακτικωτάτην διατριβὴν, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν ἀποτεταμιευμένα πολλὰ καὶ παντοῖα ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι «ἡ γάγγραινα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἡ καθολικὴ ψηφοφορία». Αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ, καὶ ὑπερβολικαὶ ἂν ὑποτεθῶσιν, εἶναι ἀξιαφήγητοι, διότι ἐφαρμόζονται καὶ εἴς τινα τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία τότε μόνον ἐπιτυγχάνει ἀληθῶς καὶ εἶναι ἀσπαστὴ, ὁπόταν ἡ βελτίων μερὶς τοῦ ἔθνους ὑπερισχύῃ τῆς φαυλοτέρας. Ἐφ' ὅσον ὅμως πολλαπλασιάζεται μὲν ἡ τῶν κατοίκων πληθὺς, συναυξάνεται δὲ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ τρυφὴ, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλαττοῦται ἡ ἠθικὴ δύναμις, ἣν τέως οἱ ἀγαθοὶ ἐξάσκουν ἐπὶ τοὺς ὑποδεεστέρους. Ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις καὶ ὁ ὑψηλὸς πολιτισμὸς δὲν προβιβάζουσι τὴν πολυτεκνίαν· αἱ τάξεις τῶν ἀμαθῶν ἐπομένως αὐξάνονται καὶ πληθύνονται ταχύτερον ἢ αἱ τῶν ἐπιτηδείων νὰ ἄρχωσι. Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν αἱ κῶμαι καὶ αἱ κωμοπόλεις τῆς Ἀμερικῆς ἠδύναντο κάλλιστα καὶ τιμιώτατα νὰ διοικηθῶσι διὰ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας· ἀφ' ὅτου ὅμως κατέστησαν πόλεις μεγάλαι καὶ πολυάνθρωποι μετὰ κολοσσιαίων ἐργοστασίων, ἀφ' ὅτου οἱ κάτοικοι διαφθαρέντες καλοῦσιν ἐλευθερίαν τὴν ἀκολασίαν, πολιτικὴν δὲ ἐνέργειαν τὴν ληστείαν, φέρονται δὲ καὶ ἄγονται ὑπὸ ἀγυρτῶν καὶ δημοκόπων, ἡ καθολικὴ ψηφοφορία ἀπεδείχθη πάσης κακίας μητρόπολις καὶ λύμη ἀληθὴς τοῦ πολιτικοῦ σώματος. Ὅταν ὁ πολίτης ἀδυνατῇ νὰ διακρίνῃ τὸν τίμιον ὑποψήφιον ἀπὸ τοῦ ἀτίμου, ὅταν μὴ καταλαμβάνῃ ὅτι τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον συνδέεται ἀδιασπάστως τῷ κοινῷ συμφέροντι, ἦναι δὲ ἕτοιμος νὰ πωλήσῃ ἀντὶ 2 ἢ 3 ταλήρων τὴν ψῆφόν του εἰς εὐφραδῆ κακοῦργον· ὁπόταν χειροκροτῇ εἰς τὰς φλυαρίας νέων Κλεώνων, ἀποστρέφῃ δὲ τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς τιμιότητος, ὁ ὄλεθρος τοῦ κράτους εἶναι ἔγγύς. Μωρὸς, κατὰ τὸν Πάρκμαν, ὁ πιστεύων, ὅτι οἱ ἐν Ἀμερικῇ ψηφοφοροῦντες εἶναι ἄνθρωποι ἔχοντες λόγον καὶ θέλησιν ἐλευθέραν. Θεὸν ἕνα μόνον ἔχουσι, τὰ χρήματα, ἀνθ' ὧν πωλοῦσιν ἀσυνειδήτως τὸ τιμαλφέστατον τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία ἀναγκάζει τανῦν τὸν ἄμβωνα, τὸ βῆμα, τὴν δημοσιογραφίαν νὰ κολακεύωσι τὰς κακίας τοῦ συρφετοῦ, νὰ καταπατῶσι πᾶν αἴσθημα ἠθικὸν, νὰ θωπεύωσι καὶ σαίνωσι τυχοδιώκτας, κλέπτας καὶ λῃστὰς, τὸ δὲ χείριστον ἐμποδίζει τὴν νομοθεσίαν νὰ τιμωρῇ τὰ ἀδικήματα. Δὲν ἀληθεύει, ὅτι ἡ παιδεία καὶ ὁ φωτισμὸς διορθοῦσι τὸν κακὸν ψηφοφόρον· οὐδαμῶς ἀρκεῖ ἡ ἐκμάθησις τῆς γραφῆς, τῆς ἀναγνώσεως καὶ τοῦ ἀριθμεῖν, ὅταν ἀπῇ ἡ τοῦ ἤθους κοσμιότης καὶ εὐπρέπεια καὶ ἡ συνείδησις τῆς ὑπεροχῆς τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἀπὸ τοῦ ἀτομικοῦ. Τὰ ὕψιστα τῆς πολιτείας συμφέροντα ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξέλεγξιν σωματείων καὶ δημοτικῶν συμβουλίων, προελθόντων ἐκ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, ἐκ τῆς ὑποστάθμης τῆς κοινωνίας, διότι καὶ ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι συμπαρεσύρθησαν ὑπὸ τοῦ χειμάρρου τῆς διαφθορᾶς. Μόνον ἐν ταῖς ὑπερτάταις σφαίραις τοῦ πολιτικοῦ βίου ὑπάρχει τιμιότης· ὁ εἰς τὰ ἄλλα σωματεῖα εἰσερχόμενος δυσχερῶς πάνυ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι τίμιος. Οὕτω δὲ ἐχόντων τῶν πραγμάτων «ἡ θέσις τῆς τιμῆς εἶναι ἡ ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ἀποχή, ἤτοι ὁ ἰδιωτικὸς βίος». Ἐν ταῖς πόλεσιν αἱ ἐπικινδυνότατα τάξεις εἶναι πολυπληθέστεραι καὶ ἰσχυρότεραι· δὲν ἀνέχονται τοὺς καλλιτέρους των, προτιμῶσι τοὺς ὁμοίους, ἀπαρτίζουσι δὲ ἔνοπλον καὶ σύντεταγμένην βαρβαρότητα, προωρισμένην πάντα νὰ καταστρέψῃ. Ὅπου λείψανον, ἐκεῖ καὶ κόρακες. Οἱ ἐπιμελεῖς φορολογοῦνται ἵνα τρέφωσι καὶ παχύνωσι τοὺς ἀργούς. Χορηγοῦνται ἀξιώματα ἵνα παρατείνωνται αἱ καταχρήσεις καὶ διατηρῶνται ἐν τῇ ἐξουσίᾳ οἱ φαυλεπίφυλοι. Τῶν ὀλίγων ἐναρέτων ἡ φωνὴ πνίγεται ἐν τοῖς συμβουλίοις τῶν κακῶν. Ἡ θεωρία τῶν ἀναφαιρέτων τῆς ἀνθρωπότητος δικαιωμάτων κατέστη αἰσχύνη τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ὁ Κ. Πάρκμαν ἀφηγεῖται διὰ μακρῶν τὰς γνωστὰς ἀπεργίας καὶ ἐπαναστάσεις τῶν ἐργατῶν ἐν τοῖς μηχανοποιείοις καὶ τοῖς σιδηροδρόμοις, ἃς ὑπολαμβάνει ἔμμεσον ἐπακολούθημα τῆς γενικῆς ψηφοφορίας, καὶ ἐξ ὧν, λέγει, χιλιάδες ἀνδρῶν ἐφονεύθησαν, χιλιάδες ἑκατομμυρίων χρημάτων κατεστράφησαν, ἀπετεφρώθησαν δὲ καὶ τινα τῶν πλουσιωτέρων ἐργοστασίων.[1]

ΟΓΚΟΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Τὸ ὑπὸ τῶν ὑδάτων κατεχόμενον μέρος τῆς γηΐνης σφαίρας ὑπολογίζεται εἰς τρία ἑκατομμύρια ὀκτακοσίας τριάκοντα δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια πεντήκοντα ὀκτὼ τετραγωνικὰ μυριάμετρα. Περιλαμβάνει δὲ ὁ ὑγρὸς οὗτος ὄγκος δύο δισεκατομμύρια καὶ διακόσια πεντήκοντα ἑκατομμύρια κυβικῶν μιλίων, καὶ ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ σφαῖραν ἔχουσαν διάμετρον ἑξήκοντα λευγῶν καὶ βάρος τριῶν πεντακισεκατομμυρίων τόνων. Σημειωτέον δὲ, πρὸς κατανόησιν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὅτι τὸ πεντακισεκατομμύριον ἔχει πρὸς τὸ δισεκατομμύριον ὃν λόγον ἔχει τοῦτο πρὸς τὴν μονάδα, ὅτι δηλαδὴ τὸ πεντακισεκατομμύριον περιλαμβάνει τοσαῦτα δισεκατομμύρια ὅσας τοῦτο περιλαμβάνει μονάδας. Ὁ ὑγρὸς δὲ οὗτος ὄγκος εἶναι τοιοῦτος περίπου, ὅσος θ' ἀπετελεῖτο ὑπὸ πάντων ὁμοῦ τῆς γῆς τῶν ποταμῶν, ῥεόντων ἀδιαλείπτως ἐπὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἐτῶν.

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

123.

Πάσης ἡδονῆς ἤθελεν εἶσθαι ἐστερημένος ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν οὐδέποτε ἑαυτὸν ἐκολάκευεν.

124.

Καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτῶν οἱ πανουργότατοι τῶν ἀνθρώπων ἐν ὑποκρίσει κατακρίνουσι πᾶν πανούργημα. Πολιτεύονται δὲ οὕτως, ὅπως, μεγάλης περιστάσεως δοθείσης, καὶ μεγάλου συμφέροντος προκειμένου, μεταχειρισθῶσιν ὡς ὅπλον τὴν πανουργίαν.

125.

Ἡ συχνὴ τῆς πανουργίας χρῆσις μικρονοίας εἶναι τεκμήριον. Σχεδὸν δὲ πάντοτε ὁ διὰ τῆς πανουργίας κρυπτόμενος ἐντεῦθεν, ἀποκαλύπτεται ἐκεῖθεν.

126.

Ἀδεξιότητος ἀπόδειξις εἶναι ἡ πρὸς τὴν πανουργίαν καὶ τὴν προδοσίαν καταφυγή.

127.

Ὁ κατὰ τὴν πανουργίαν ἑαυτὸν νομίζων ὑπερέχοντα πάντας, βεβαίαν τὴν εἰς τὰς παγίδας αὐτῶν πτῶσιν αὐτοῦ παρασκευάζει.

Ι. Κλιμ.

128.

Ἡ λόγων ἢ τρόπων ἄκρα λεπτότης ἐπίπλαστον ἔχει τὸ προσηνές· ἡ δὲ ἀληθὴς προσήνεια πραγματικὴ εἶναι λεπτότης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Κ* εἶχεν ἐν Ναυπλίῳ ἀποθήκην ἐξαιρέτων οἴνων, ἐκ τῶν ὁποίων προθύμως ἔδιδε πρὸς τοὺς φίλους αὐτῆς ἂν πρότερον τῇ ἐστέλλετο ἴσος ἀριθμὸς φιαλῶν κενῶν. Ὁ ποιητὴς Θ. Ὀρφανίδης, φίλος τῆς κυρίας Κ*, διατρίβων ποτὲ ἐν Ναυπλίῳ, ἀπέστειλεν αὐτῇ δύω κενὰς φιάλας μετὰ τῶν ἑξῆς στίχων·

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Κ·

Δύο λάβετε φιάλας, κι' ἀντ' αὐτῶν, παρακαλῶ σας,
Στείλατέ μου δύο ἄλλας, πλήρεις ὅμως καὶ κλειστάς,
Ἀπὸ τὸ γλυκύ σας μαῦρον ἢ ἀπὸ τὸ κόκκινόν σας,
Τὸ ὁποῖον ἐμψυχώνει τοὺς ἀψύχους ποιητάς.
Ὁ Θεάνθρωπος Χριστός μας μετεποίησεν εἰς οἶνον
Πλήρεις ὕδατος ὑδρίας εἰς τὸν γάμον τοῦ Κανᾶ·
Σὺ κυρά μου, χωρὶς ἄλλο, ὑπερέβης καὶ Ἐκεῖνον,
Ἐπειδὴ πληροῖς δι' οἴνου τὰ ἀγγεῖα τὰ κενά.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Δὲν πρέπει, ὅταν ἔρχωνται καιροὶ δύσκολοι, νὰ συνειθίζωμεν τὴν ψυχήν μας εἰς τὸ νὰ λιγύζῃ· ἀρκετὴ εἶνε ἡ πρὸς τοῦτο φυσικὴ κλίσις της.

*** Δὲν ὑπάρχει ἔργον τὸ ὁποῖον ἡ ἕξις δὲν περιβάλλει μὲ θέλγητρον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ περὶ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν ζήτημα συνεζητήθη ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Μονάχου, ὅπερ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς καύσεως κατὰ τέσσαρας περιστάσεις, ἤγουν μετὰ τὰς μάχας, κατὰ τὰς ἐπιδημίας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεταφορᾶς τῶν πτωμάτων καὶ ὁσάκις ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους δὲν ἐπιτρέπει τὸν ἐνταφιασμόν. Ἰατρὸς δέ τις (M. Wattson) προβαίνων περαιτέρω θέλει οὐ μόνον τὴν καῦσιν τῶν τεθνεώτων καθ' οἵαν δήποτε περίστασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἐκ τῆς καύσεως παραγομένου ἀερίου. Διὸ λέγει εἰς τοὺς Ἰνδούς· «Δαπανᾶτε πολλὰ πρὸς καῦσιν τῶν σωμάτων σας, καὶ ἡ καῦσις γίνεται ἀτελής. Κύριος ὑμῶν σκοπὸς εἶνε νὰ ἔχητε τὴν ἐκ τῆς καύσεως σποδὸν ὡς πάντες οἱ ἀρχαῖοι. Ἀλλ' ἡ προσφιλεστάτη αὕτη σποδὸς εἶνε ἀναμεμιγμένη μετὰ τῆς τέφρας τῶν ξύλων. Ἐγὼ λοιπὸν θά σας δώσω ἁγνὴν καὶ ἀμιγῆ τὴν σποδόν σας.» Ἔπειτα δὲ περιγράφει τὴν βραβευθεῖσαν συσκευήν του, συνισταμένην εἰς κλίβανον ἔχοντα ἐσχάραν ἐφ' ἧς ἐπιτίθεται τὸ μέλλον νὰ καῇ πτῶμα. Πυροῦται ἔπειτα ὁ κλίβανος ἰσχυρῶς καὶ τὸ πτῶμα γίνεται κόνις, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βλαβερᾶς ἀναθυμιάσεως. Πρὸς δὲ τούτοις πάντα τὰ λιπώδη μέρη μεταβάλλονται ὑπὸ τῆς θερμότητος εἰς ἀέριον ἔχον φωτιστικὴν δύναμιν ἐξαπλασίαν τοῦ κοινοῦ ἐκ γαιανθράκων ἀερίου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ συσκευὴ αὕτη εἶνε παντοχόθεν κλειστή, τὸ ἀέριον τοῦτο συνάγεται κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἀεριόμετρον. Ὥστε τῆς πρώτης ὕλης ἐπανερχομένης εἰς τὸ μηδέν, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰατρὸς διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀπολαμβάνει τὸ ἀέριον ἐλάχιστα δαπανῶν καὶ δυνάμενος νὰ το πωλεῖ εὐθηνότατα, κερδαίνων πολλά. Καὶ δὴ πωλεῖ τὸ ἀέριόν του εἰς τὴν Καλκούταν 50 τ. % εὐθηνότερον τοῦ κοινοῦ ἀερίου καὶ ἑξάκις λαμπρότερον.

Ἐνταῦθα δ' ὑπάρχει σπουδαῖόν τι ζήτημα φιλοσοφικόν, τό δε: Πόσοι ἄνθρωποι, οἵτινες ζῶντες ἦσαν «ἄχθη ἀρούρης», ἀνωφελεῖς, μάλιστα δὲ καὶ ἐπιβλαβεῖς, ἡδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι μετὰ θάνατον εἰς ὄφελος τῆς κοινωνίας, φωτίζοντες τοὺς συμπολίτας των!

Ἡ Ἰαμαϊκὴ εἶνε, ὡς γνωστόν, ἡ μεγίστη τῶν ἀγγλικῶν Ἀντιλλῶν νήσων, ἔχουσα τετρακοσίας περίπου χιλιάδας κατοίκων, ὧν εἰκοσακισχίλιοι εἶνε λευκοί, οἱ δ' ἄλλοι μαῦροι καὶ μιγάδες ἀπελεύθεροι ἢ ἐκ τοιούτων καταγόμενοι. Ὡς δ' αἱ πλεῖσται τῶν ἀγγλικῶν ἀποικιῶν ἔχει καὶ ἡ Ἰαμαϊκὴ τὸ Σύνταγμά της καὶ τὸ Κοινοβούλιον. Κατά τινα δὲ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν *Κήρυκα τῆς Νέας Ὑόρκης* τὸ Κοινοβούλιον τοῦτο ἐργάζεται νῦν εἰς τὴν ἀναθεώρησιν ἢ μᾶλλον τὴν σύνταξιν νέου ποινικοῦ κώδικος. Οἱ ἰαμαϊκοὶ νομοθέται δοξάζουσι, φαίνεται, ὅτι τὸ εἰς τὴν ὑπόληψίν τινος ἐπιγινόμενον τραῦμα δὲν δύναται νὰ θεραπευθῇ κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ διὰ τραυμάτων γινομένων ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ ἀδικήσαντος. Λέγομεν δὲ τοῦτο, διότι μία τῶν διατάξεων τοῦ νέου κώδικος ἀποφαίνεται ὅτι «ὁ διὰ τοῦ τύπου προσβάλλων τινά, μαστιγοῦται δημοσίᾳ.»

Οἱ Ἄραβες σέβονται τοὺς φρενοβλαβεῖς θεωροῦντες αὐτοὺς ἱεροὺς. Περιοδεύων ποτὲ ἐν Ἀραβίᾳ, Εὐρωπαῖός τις γεωλόγος, προσεβλήθη ὑπὸ λῃστῶν τοὺς ὁποίους εἵλκυσεν ὁ βαρὺς σάκκος, ὃν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ· οἱ λῃσταὶ μὴ εὑρόντες ἐντὸς τοῦ σάκκου εἰμὴ παντοῖα δείγματα λίθων, ἔλαβον τὴν χεῖρα τοῦ ξένου, τὴν ἔφερον ἐπὶ τοῦ μετώπου των μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἔφυγον δρομαίως κράζοντες· «Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε φρενοβλαβής.»

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πολλάκις συμβαίνει νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἐκβάλωμεν τὸ ὑάλινον πῶμα φιάλης, διότι εἰσαχθὲν ὑγρὸν ἔτι κατέβη εἰς τὸν λαιμὸν αὐτῆς καὶ συνεσφίγχθη οὕτως, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ το ἐξαγάγωμεν διὰ τῆς βίας χωρὶς καὶ νὰ κινδυνεύσωμεν νὰ θραύσωμεν τὴν φιάλην. Τὸν κίνδυνον τοῦτο ἀποφεύγομεν ἐὰν πλήξωμεν ἐλαφρὰ καὶ ἐπανειλημμένως τὸ πῶμα· μετ' οὐ πολὺ ἐξάγεται τοῦτο εὐκολώτατα.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.